

**ขอข่ายการเรียนการสอน
และการออกข้อสอบธรรมศึกษา**

ธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก

ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๑

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

สารบัญ

หน้า

ขอข่ายการเรียนการสอนและการออกข้อสอบธรรมศึกษา

ระดับประถมศึกษา

วิชาพระพุทธ	ธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก ระดับประถมศึกษา	๑
วิชาธรรม	ธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก ระดับประถมศึกษา	๕
วิชาพุทธ	ธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก ระดับประถมศึกษา	๗
วิชาวินัย	ธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก ระดับประถมศึกษา	๑๒

ขอข่ายการเรียนการสอนและการออกข้อสอบธรรมศึกษา

ระดับมัธยมศึกษา

วิชาพระพุทธ	ธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก ระดับมัธยมศึกษา	๑๔
วิชาธรรม	ธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก ระดับมัธยมศึกษา	๑๘
วิชาพุทธ	ธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก ระดับมัธยมศึกษา	๒๑
วิชาวินัย	ธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก ระดับมัธยมศึกษา	๒๖

ขอข่ายการเรียนการสอนและการออกข้อสอบธรรมศึกษา

ระดับอุดมศึกษาและประชาชนทั่วไป

วิชาพระพุทธ	ธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก ระดับอุดมศึกษาและประชาชนทั่วไป	๒๘
วิชาธรรม	ธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก ระดับอุดมศึกษาและประชาชนทั่วไป	๓๒
วิชาพุทธ	ธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก ระดับอุดมศึกษาและประชาชนทั่วไป	๓๕
วิชาวินัย	ธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก ระดับอุดมศึกษาและประชาชนทั่วไป	๔๒

**ขอข่ายการเรียนการสอน
และการออกข้อสอบธรรมศึกษา**

ธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก

**วิชากระทู้
ระดับประถมศึกษา**

สนามหลวงแผนกธรรม

ขอข่ายการเรียนการสอน และการออกข้อสอบธรรมศึกษา

วิชา กระฐู

ธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับประถมศึกษา (รศ ๑๑๑)	ธรรมศึกษาชั้นโท ระดับประถมศึกษา (รศ ๑๒๑)	ธรรมศึกษาชั้นเอก ระดับประถมศึกษา (รศ ๑๓๑)
<p>๑. ขันติวรรค คือ หมวดอดทน</p> <p>๑. ขนฺติ ปรมํ ตโป ตีติกขา. ขันติคือความอดทน เป็นตปอย่างยั้ง. ที. มหา. ๑๐/๕๗. ขุ. ธ. ๒๕/๔๐.</p> <p>๒. ขนฺติ หิตสุชาวหา. ความอดทน นำมาซึ่งประโยชน์สุข. ส. ม.</p> <p>๓. มนาโป โหติ ขนฺติโก. ผู้มีความอดทน ย่อมเป็นที่ชอบใจ (ของ คนอื่น). ส. ม.</p> <p>๒. ทานวรรค คือ หมวดทาน</p> <p>๔. ททํ มิตฺตานิ คนฺถติ. ผู้ให้ ย่อมผูกไมตรีไว้ได้. ส. ส. ๑๕/๓๑๖.</p> <p>๕. ททมานิ ปิโย โหติ. ผู้ให้ ย่อมเป็นที่รัก. อง. ปญจก. ๒๒/๔๔.</p> <p>๖. มนาปทายี ลภเต มนาป. ผู้ให้สิ่งที่ชอบใจ ย่อมได้สิ่งที่ชอบใจ. อง. ปญจก. ๒๒/๕๕.</p> <p>๗. ททโต ปุณฺณํ ปวทุตฺตติ. เมื่อให้ บุญก็เพิ่มขึ้น. ที. มหา. ๑๐/๑๕๕., ขุ. อ. ๒๕/๒๑๕.</p>	<p>๑. ขันติวรรค คือ หมวดอดทน</p> <p>๑. อตฺตโนปิ ปเรสญจ อตฺถาวโห ขนฺติโก. สคฺคโมกฺขคมํ มคฺคํ อารุฬโห โหติ ขนฺติโก. ผู้มีขันติ ชื่อนำประโยชน์มาให้ทั้งแก่ ตนทั้งแก่ผู้อื่น ผู้ที่มีขันติชื่อว่า เป็นผู้ขึ้นสู่ ทางไปสวรรค์และนิพพาน. ส. ม. ๒๒๒.</p> <p>๒. เภวลาณปิ ปาปานํ ขนฺติ มุลํ นิภนฺตติ. ครทกลหาทินํ มุลํ ขนฺติ ขนฺติโก. ขันติ ย่อมตัดรากแห่งบาปทั้งสิ้น ผู้มี ขันติชื่อว่า ย่อมขุดรากแห่งความติเตียนและ การทะเลาะกันเป็นต้นได้. ส. ม. ๒๒๒.</p> <p>๓. ขนฺติโก เมตฺตวา ลาภี ยสฺสลี สุขสึลฺวา ปิโย เทวมนุสฺसानํ มนาโป โหติ ขนฺติโก. ผู้มีขันตินับว่ามีเมตตา มีลาภ มียศ และมีสุขเสมอ ผู้มีขันติเป็นที่รัก ที่ชอบใจ ของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย. ส. ม. ๒๒๒.</p> <p>๔. สตฺถุโน วจโนวาทํ กโรติเยว ขนฺติโก. ปรมา ย จ ปุชฺชาย ชินํ ปุชฺเชติ ขนฺติโก. ผู้มีขันติ ชื่อว่าทำตามคำสอนของพระ ศาสดา และผู้มีขันติชื่อว่าบูชาพระชินเจ้า ด้วยบูชาอันยิ่ง. ส. ม. ๒๒๒.</p>	<p>๑. อดิตวรรค คือ หมวดอดทน</p> <p>๑. อตฺตา ทิ อตฺตโน นาถิ โภ ทิ นาถิ ปโร ลียา อตฺตนา ทิ สุนฺทนเตน นาถํ ลภติ ทูลลภ. ตนแล เป็นที่พึ่งของตน คนอื่น ใครเล่า จะเป็นที่พึ่งได้ ก็บุคคลมีตนฝึกดีแล้ว ย่อม ได้ที่พึ่งที่ไดยาก. (พุทธ) ขุ. ธ. ๒๕/๒๖.</p> <p>๒. นตฺถิ อตฺตสมํ เปมํ นตฺถิ ธนฺนสมํ ธนํ นตฺถิ ปณฺณาสมา อาภา วุฏฺฐิ เว ปรมมา สรา. สิ่งที่รัก (อื่น) เสมอด้วยตนไม่มี ทรัพย์ (อื่น) เสมอด้วยข้าวเปลือกไม่มี แสงสว่าง (อื่น) เสมอด้วยปัญญาไม่มี ฝนแล เป็น สร้อยอย่างยั้ง. (พุทธ) ส. ส. ๑๕/๙.</p> <p>๓. ยสฺส อจฺจนฺตทูลสึลฺยํ มาลฺวา สาละมิวตฺถตํ กโรติ โส ตถตฺตานํ ยถา นํ อิจฺจติ ทีโส. ผู้ใดมีความไว้ศีลธรรมครอบคลุม เหมือนย่านทรายคลุมไม้สาละ ผู้นั้นชื่อว่า ทำตนเหมือนถูกผู้ร้ายคุมตัว. (พุทธ) ขุ. ธ. ๒๕/๓๗.</p> <p>๒. อปฺปมาทวรรค คือ หมวดไม่ประมาท</p> <p>๔. อปฺปมตฺตา สติมนฺโต สุตฺติลา โหถ ภิกฺขโว สุสฺมาหิตสงฺกปฺปา สจฺจิตฺตมนุรฺกฺขถ. ภิกษุทั้งหลาย ! พวกเธอจงเป็นผู้ไม่ ประมาท มีสติ มีศีลดีงาม ตั้งความดำริไว้ให้ ดี คอยรักษาจิตใจของตน. (พุทธ) ที. มหา. ๑๐/๑๔๒.</p>

<p>๓. สติวรรค คือ หมวดสติ</p> <p>๘. สติ โลกสุมิ ชาคโร. สติเป็นธรรมเครื่องตั้งอยู่ในโลก. ส. ส. ๑๕/๖๑.</p> <p>๙. สติมโต สทา ภาท. คนผู้มีสติ มีความเจริญทุกเมื่อ. ส. ส. ๑๕/๓๐๖.</p> <p>๑๐. สติมา สุขเมหติ. คนมีสติ ย่อมได้รับความสุข. ส. ส. ๑๕/๓๐๖.</p>	<p>๒. ทานวรรค คือ หมวดทาน</p> <p>๕. อคคสุมี ทานํ ททตํ อคคํ ปุณณํ ปวทตติ อคคํ อายุ จ วณฺเณ จ ยโส กิตติ สุขํ พลํ. เมื่อให้ทานในวัดอุณหเลิศ บุญอันเลิศ อายุ วรรณะ ยศ เกียรติ สุข และกำลังอัน เลิศ ก็เจริญ. (พุทธ) พุ. อิติ. ๒๕/๒๙๙.</p> <p>๖. อคคทายี วรทายี เสฏฺฐทายี จ โยนโร ทีฆาย ยสวา โหติ ยตถ ยตถูปปชชติ. ผู้ให้สิ่งที่เลิศ ให้สิ่งที่ดี ให้สิ่งที่ประเสริฐ ย่อมเป็นผู้มีอายุยืน มียศ ในภพที่ตนเกิด. (พุทธ) อง. ปณจก. ๒๒/๕๖.</p> <p>๗. ยถา วาริวหา ปูรา ปริปุเรนฺติ สาครํ เอวเมว อิตฺโต ทินฺนํ เปตานํ อูปกปฺปติ. ห้วงน้ำที่เต็ม ย่อมยังสาครให้เต็มได้ ฉันใด ทานที่ให้แต่โลกนี้ย่อมสำเร็จแก่ผู้ละ ไปแล้ว ฉันนั้น. (พุทธ) พุ. พุ. ๒๕/๑๐.</p> <p>๓. เสวนาวรรค คือ หมวดคบหา</p> <p>๘. อสนฺเต นฺุปเสเวยฺย สนฺเต เสเวยฺย ปณฺชิโต อสนฺโต นริยํ เนนฺติ สนฺโต ปาเปนฺติ สฺคตฺตี. บัณฑิตไม่พึงคบอสังตบุรุษ พึงคบสังตบุรุษ เพราะอสังตบุรุษย่อมนำไปสู่นรก สังตบุรุษ ย่อมให้ถึงสุคติ. (โพธิสุตต) พุ. ชา. วิส. ๒๗/๔๓๗.</p> <p>๙. ปาปมิตฺเต วิวชฺเชตฺวา ภาเขยฺยตฺตมฺบุคฺคเล โอวาเท จสฺส ติฏฺฐเจยฺย ปตฺเตนฺโต อจลํ สุขํ. ผู้ปราศจากความสุขที่มั่นคง พึงเว้น มิตรชั่วเสีย คบแต่บุคคลสูงสุด และพึง ตั้งอยู่ในโอวาทของท่าน. (วิมลเถร) พุ. เถร. ๒๖/๓๐๙.</p>	<p>๕. อปฺปมาทฺธา โหถ สจฺจิตฺตมฺนุรฺกฺขถ หุคฺคา อูทฺธรตฺตทานํ ปงฺเก สนฺโนว กุณฺชโร. ท่านทั้งหลาย จงยินดีในความไม่ประมาท คอยรักษาจิตของตน จงถอนตนขึ้นจาก หล่ม เหมือนช้างที่ตกหล่มถอนตนขึ้น ฉะนั้น. (พุทธ) พุ. ฐ. ๒๕/๕๘.</p> <p>๖. อปฺปมาทฺโรติ ภิกฺขุ ปมาเท ภยทสฺสี วา สณฺโณชนํ อณฺุ ญฺจลํ ททํ อคฺคิ ว คจฺจติ. ภิกษุยินดีในความไม่ประมาท หรือเห็น ภัยในความประมาท ย่อมเผาสังโยชน์น้อย ใหญ่ไป เหมือนไฟไหม้เชื้อน้อยใหญ่ไป ฉะนั้น. (พุทธ) พุ. ฐ. ๒๕/๑๙.</p> <p>๗. อปฺปมาทฺโรติ ภิกฺขุ ปมาเท ภยทสฺสี วา อภพฺโพ ปริทานาย นิพฺพานสฺเสว สนฺติเก. ภิกษุยินดีในความไม่ประมาท หรือเห็น ภัยในความประมาท เป็นผู้ไม่ควรเพื่อจะ เสื่อม (ชื่อว่า) อยู่ใกล้พระนิพพานทีเดียว. (พุทธ) พุ. ฐ. ๒๕/๑๙.</p> <p>๓. ทานวรรค คือ หมวดทาน</p> <p>๘. อเทยฺเยสุ ททํ ทานํ เทยฺเยสุ นปฺปเวจฺจติ อาปาสุ พยสนํ ปตฺโต สหายํ นาธิจฺจติ. ผู้ใดให้ทานในบุคคลที่ไม่ควรให้ ไม่ให้ ในคนที่ควรให้ ผู้นั้นถึงความเสื่อมเพราะ อันตราย ย่อมไม่ได้สหาย. (โพธิสุตต) พุ. ชา. จตุกก. ๒๗/๑๒๙.</p> <p>๙. อนฺนโท พลโท โหติ วตฺถโท โหติ วณฺณโท ยานโท สุขโท โหติ ทิปโท โหติ จกฺขุโท. ผู้ให้ข้าว ชื่อว่าให้กำลัง ผู้ให้ผ้า ชื่อว่าให้ ผิวพรรณ ผู้ให้ยานพาหนะ ชื่อว่าให้ความสุข ผู้ให้ประทีปโคมไฟ ชื่อว่าให้จักขุ. (พุทธ) ส. ส. ๑๕/๔๔.</p>
---	--	--

	<p>๑๐. ยาทิสั กุรุเต มิตตัม ยาทิสัญญูปเสวติ โสปี ตาทิสโก โหติ สหวาโส หิ ตาทิโส. คบคนเช่นใดเป็นมิตร และสมคบคน เช่นใด เขาก็เป็นคนเช่นนั้น เพราะการอยู่ ร่วมกันย่อมเป็นเช่นนั้น. (โพธิสตุต) ชุ. ชา. วิส. ๒๗/๔๓๗.</p>	<p>๑๐. มนปทายี ลภเต มนป อคฺคสฺส ทาทา ลภเต ปฺนคฺคํ วรฺสฺส ทาทา วรฺลภี จ โหติ เสฏฺฐจฺนทโท เสฏฺฐจฺมฺเปติ จานํ. ผู้ให้ของชอบใจ ย่อมได้ของชอบใจ ผู้ให้ ของเลิศ ย่อมได้ของเลิศ ผู้ให้ของดี ย่อมได้ ของดี ผู้ให้ของประเสริฐ ย่อมถึงฐานะอัน ประเสริฐ. (พุทฺธ) อญ. ปญจก. ๒๒/๕๖.</p>
--	--	--

**ขอข่ายการเรียนการสอน
และการออกข้อสอบธรรมศึกษา**

ธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก

วิชาธรรม

ระดับประถมศึกษา

สนามหลวงแผนกธรรม

ขอบข่ายการเรียนรู้การสอน และการออกข้อสอบธรรมศึกษา

วิชาธรรม

ธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับประถมศึกษา (รศ ๑๑๒)	ธรรมศึกษาชั้นโท ระดับประถมศึกษา (รศ ๑๒๒)	ธรรมศึกษาชั้นเอก ระดับประถมศึกษา (รศ ๑๓๒)
<p>หมวด ๒</p> <p>๑. ธรรมมีอุปการะมาก ๒</p> <p>๒. ธรรมเป็นโลกบาล ๒</p> <p>๓. ธรรมอันทำให้งาม ๒</p> <p>๔. บุคคลหาได้ยาก ๒</p> <p>หมวด ๓</p> <p>๑. รตนะ ๓</p> <p>๒. โอวาทของพระพุทธเจ้า ๓</p> <p>หมวด ๔</p> <p>๑. วุฑฒิ ๔</p> <p>๒. อิทธิบาท ๔</p> <p>๓. พรหมวิหาร ๔</p> <p>หมวด ๕</p> <p>๑. อนันตริยกรรม ๕</p> <p>๒. ฆัมม์สสวนานิสงส์ ๕</p> <p>คิปปฏิบัติ</p> <p>๑. ทิฏฐุฆัมมิกัตถประโยชน์ ๔</p> <p>๒. ฆราวาสธรรม ๔</p> <p>๓. มิตรปฏิรูป ๔</p> <p>๔. มิตรแท้ ๔</p> <p>๕. สมบัติของอุบาสก ๕</p>	<p>หมวด ๒</p> <p>๑. บุษชา ๒</p> <p>๒. ปฏิสันถาร ๒</p> <p>หมวด ๓</p> <p>๑. อกุศลวิตก ๓</p> <p>๒. กุศลวิตก ๓</p> <p>๓. ลีลา ๓</p> <p>๔. ปิฎก ๓</p> <p>๕. พุทธจริยา ๓</p> <p>๖. สามัญญลักษณะ ๓</p> <p>หมวด ๔</p> <p>๑. พระอริยบุคคล ๔</p> <p>๒. สัมปรายิกัตถประโยชน์ ๔</p> <p>หมวด ๕</p> <p>๑. อนุப்புฬิกถา ๕</p> <p>๒. มาร ๕</p> <p>๓. ฆันท์ ๕</p> <p>หมวด ๖</p> <p>๑. ธรรมคุณ ๖</p> <p>หมวด ๗</p> <p>๑. พุทธคุณ ๗</p> <p>หมวด ๑๐</p> <p>๑. บุญกิริยาวัตถุ ๑๐</p>	<p>ส่วนปรมัตถปฏิบัติ</p> <p>๑. นิพพิทา ความเบื่อหน่าย</p> <p>-ปฏิบัติแห่งนิพพิทา</p> <p>-อนิจจตา ความไม่เที่ยงแห่งสังขาร</p> <p>-ทุกข์ตา ความเป็นทุกข์แห่งสังขาร</p> <p>-อนัตตตา ความเป็นอนัตตาแห่งสังขาร</p> <p>๒. วิราคะ ความสิ้นกำหนัด</p> <p>-ไวพจน์แห่งวิราคะ</p> <p>๓. วิมุตติ ความหลุดพ้น</p> <p>-วิมุตติ ๒</p> <p>-วิมุตติ ๕</p> <p>๔. วิสุทธิติ ความหมดจด</p> <p>-วิปัสสนาญาณ ๙</p> <p>-วิสุทธิติ ๗</p> <p>๕. สันติ ความสงบ</p> <p>-ปฏิบัติแห่งสันติ</p> <p>๖. นิพพาน</p> <p>-นิพพาน ๒</p> <p>-ปฏิบัติแห่งนิพพาน</p>

**ขอข่ายการเรียนการสอน
และการออกข้อสอบธรรมศึกษา**

ธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก

**วิชาพุทธประวัติ
ระดับประถมศึกษา**

สนามหลวงแผนกธรรม

ขอบข่ายการเรียนรู้การสอน และการออกข้อสอบธรรมศึกษา

วิชาพุทธประวัติ

ธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับประถมศึกษา (๕๙ ๑๑๓)	ธรรมศึกษาชั้นโท ระดับประถมศึกษา (๕๙ ๑๒๓)	ธรรมศึกษาชั้นเอก ระดับประถมศึกษา (๕๙ ๑๓๓)
<p>ปริเฉทที่ ๑</p> <p>- ชมพุทธรูปและประชาชน</p> <p>- วรรณะ ๔</p> <p>ปริเฉทที่ ๒</p> <p>- ศากยวงศ์</p> <p>- ลำดับศากยวงศ์</p> <p>ปริเฉทที่ ๓</p> <p>- ประสูติ</p> <p>- ทรงอภิเษกสมรส</p> <p>ปริเฉทที่ ๔</p> <p>- เสด็จออกบรพชา</p> <p>ปริเฉทที่ ๕</p> <p>- ตรัสรู้</p> <p>ปริเฉทที่ ๖</p> <p>- แสดงปฐมเทศนา</p> <p>- แสดงอนัตตลักขณสูตร</p> <p>ปริเฉทที่ ๗</p> <p>- ทรงส่งสาวกไปประกาศ พระศาสนา</p> <p>- โปรดยสกุลบุตร</p> <p>ปริเฉทที่ ๘</p> <p>- เสด็จเมืองราชคฤห์ แคว้นมคธ</p> <p>- ทรงได้พระอัครสาวก</p> <p>ปริเฉทที่ ๙</p>	<p>๑. พระอัญญาโกณฑัญญะ</p> <p>๒. พระสารีบุตร</p> <p>๓. พระโมคคัลลานะ</p> <p>๔. พระอานนท์</p> <p>๕. พระราหุล</p> <p>๖. พระมหาปชาบดีโคตมีเถรี</p> <p>๗. อนาถบิณฑิกเศรษฐี</p> <p>๘. วิสาขมหาอุบาสิกา</p> <p>ศาสนพิธี</p> <p>บทที่ ๑ พิธีบำเพ็ญกุศลในทาง พระพุทธศาสนา</p> <p>- วันเข้าพรรษา</p> <p>- วันเทโวโรหณะ</p> <p>- วันธรรมสวนะ</p> <p>บทที่ ๒ พิธีเจริญพระพุทธมนต์</p> <p>- พิธีทำบุญอายุ</p> <p>บทที่ ๓ พิธีสวดพระพุทธมนต์</p> <p>- พิธีสวดพระอภิธรรมศพ</p> <p>- พิธีบำเพ็ญกุศล ๗ วัน ๕๐ วัน ๑๐๐ วัน</p> <p>- พิธีทำบุญฉลองอัฐิ</p> <p>บทที่ ๔ เทศกาลสำคัญทาง พระพุทธศาสนา</p>	<p>ปริเฉทที่ ๑ ชาติกถา</p> <p>- จุตินถ์พระกรรม</p> <p>- ประวัติชมพุทธรูปและประชาชน</p> <p>- พระมารดาทรงพระสุบินนิมิต</p> <p>- พระโพธิสัตว์ประสูติ</p> <p>- อสภิวาจา ดำรัสอย่างอาจหาญ</p> <p>- สหชาติ สิ่งที่อยู่ปัดในวันเดียวกัน กับพระโพธิสัตว์</p> <p>- ขนานพระนาม</p> <p>- พรหมณ์ ๘ คน ทำนาย พระลักษณะ</p> <p>- พระนางสิริมหามายาทิวศต</p> <p>- ทรงอภิเษกสมรส</p> <p>ปริเฉทที่ ๒ บรพชา</p> <p>- ประพาสูทยาน</p> <p>- ราหุลประสูติ</p> <p>- มูลเหตุให้เสด็จออกบรพชา</p> <p>- เสด็จออกมหาภิเนษกรรม</p> <p>- ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา ๓ วาระ</p> <p>- ปัญจวัคคีย์ออกบวชตาม</p> <p>- นางสุชาดาถวายข้าวมธุปายาส</p> <p>- ทรงลอยถาด</p> <p>- เสด็จสู่ต้นพระศรีมหาโพธิ์</p> <p>- ทรงผจญวสวัตตีมาร</p>

<p>-มหาสังนิบาตแห่งพระสาวก</p> <p>-ทรงแสดงทีศ ๖ โปรดสิงคาลก มาณพ</p> <p>ปริเฉทที่ ๑๐</p> <p>-โปรดพระพุทธรูปิตา</p> <p>-นันทกุมารออกบวช</p> <p>-ราหุลบรรพชา</p> <p>ปริเฉทที่ ๑๑</p> <p>-เสด็จแคว้นโกศล</p> <p>ปริเฉทที่ ๑๒</p> <p>-ทรงปรองอายุสังขาร</p> <p>เสด็จบ้านเวฬุคาม</p> <p>-นายจุนทะถวายบังคมบิณฑบาต</p> <p>เสด็จเมืองปาวา</p> <p>-ทรงแสดงสังเวชนียสถาน ๔ ตำบล</p> <p>-อุปารหบุคคล ๔</p> <p>-โปรดสุภทัตปริพาชก</p> <p>-ปัจฉิมโอวาท</p> <p>-ปรินิพพาน</p> <p>ปริเฉทที่ ๑๓</p> <p>-ถวายพระเพลิงพระพุทธรูป</p> <p>-แจกพระบรมสารีริกธาตุ</p> <p>ศาสนพิธี</p> <p>-อารัมภบท</p> <p>-พิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ</p> <p>-วันมาฆบูชา</p> <p>-วันวิสาขบูชา</p> <p>-วันอัฐมีบูชา</p> <p>-วันอาสาฬหบูชา</p>	<p>-พิธีลอยกระทงตามประเพณี</p> <p>-พิธีถวายผ้าป่า</p> <p>-พิธีถวายผ้ากฐิน</p> <p>บทที่ ๕ ประเพณีสำคัญทาง พระพุทธศาสนา</p> <p>-พิธีบรรพชาสามเณร</p> <p>-พิธีอุปสมบทเป็นพระภิกษุ</p>	<p>-บำเพ็ญเพียรทางใจและได้ตรัสรู้</p> <p>ปริเฉทที่ ๓ สัตตมหาสถาน</p> <p>-สัทมบดีพรหมอาราธนา</p> <p>ปริเฉทที่ ๔ ประกาศพระศาสนา</p> <p>-เสด็จโปรดอุษีปัญจวัคคีย์</p> <p>-ทรงแสดงปฐมเทศนา</p> <p>-โกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรม</p> <p>-ทรงปรทานการบวชด้วยวิธี เอหิภิกขุอุปสัมปทา</p> <p>-ทรงแสดงอนัตตลักขณสูตร</p> <p>-โปรดยสกุณฑบุตร</p> <p>-ปฐมอุบาสกอุบาสิกานใน พระพุทธศาสนา</p> <p>-โปรดชฎิล ๓ พี่น้องและบริวาร</p> <p>-ทรงแสดงอาทิตตปริยายสูตร</p> <p>-โปรดพระเจ้าพิมพิสาร</p> <p>-ทรงรับสวนเวฬุวันเป็น อารามสงฆ์</p> <p>ปริเฉทที่ ๕ ทรงบำเพ็ญพุทธกิจ</p> <p>-พระสารีบุตร</p> <p>-พระโมคคัลลานะ</p> <p>ปริเฉทที่ ๖ ศิษย์พรหมณ์พาวรี ๑๖ คน</p> <p>-ปัญหาอชิตมาณพ</p> <p>-ปัญหาอุททยมาณพ</p> <p>-ปัญหาโปลาสมมาณพ</p> <p>-ปัญหาโมฆราชมาณพ</p> <p>-ปัญหาปิงคิยมาณพ</p> <p>-มาณพ ๑๖ คน ทูลขออุปสมบท</p> <p>ปริเฉทที่ ๗ ปรทานการบวชด้วย วิธีจตุตถกรรมวาจา</p>
---	---	--

<p>-พิธีถวายทาน</p> <p>-พิธีแสดงความเคารพ พระรัตนตรัย</p> <p>-คำอาราธนาศีล ๕</p> <p>-คำอาราธนาพระปริตร</p> <p>-สรณคมน์และศีล ๕</p> <p>-คำอาราธนาธรรม</p> <p>-วิธีประเคนของถวายพระ</p> <p>-วิธีกรวดน้ำ</p>		<p>-การบวชด้วยวิธีจตุตถกรรมวาจา ครั้งแรก</p> <p>-โปรดพระปทุมมณีนันทานีนุตร</p> <p>ปริเฉทที่ ๘ เสด็จเมืองกบิลพัสดุ์- เจ้าศากยะออกบวช</p> <p>-แสดงธรรมโปรดพุทธบิดา</p> <p>-รับสั่งให้บวชราหุลกุมารเป็น สามเณร</p> <p>-พระเจ้าสุทโธทนะขอพรการบวช กุลบุตร</p> <p>-พระพุทธบิดาทรงประชวร และบรรลुพระอรหันต์</p> <p>-อนาถบิณฑิกสร้างวัดถวาย</p> <p>-มูลเหตุที่พระอนุรุทธะออกบวช</p> <p>-พระเวททัตทำอนันตริยกรรม</p> <p>ปริเฉทที่ ๙ โปรดพระพุทธมารดา</p> <p>-เสด็จจำพรรษาในดาวดึงส์ โปรดพระพุทธมารดา</p> <p>-เสด็จลงจากดาวดึงส์</p> <p>ปริเฉทที่ ๑๐ โปรดพระสาวก</p> <p>-โปรดพระรัฏฐุปालะ</p> <p>-พระรัฏฐุปาละแสดงธรรมเทศ ๔ ประการ</p> <p>ปริเฉทที่ ๑๑ เสด็จดับขันธ</p> <p>ปรีนิพพาน</p> <p>-ปลงอายุสังขาร</p> <p>-บิณฑบาตครั้งสุดท้าย</p> <p>-โปรดสุภัททปริพาชก</p> <p>-ประทานปัจฉิมโอวาท</p> <p>-พระบรมศพไม่เคลื่อนที่</p> <p>-ถวายพระเพลิงไม่ติด</p>
---	--	---

		<p>-แจกพระบรมสารีริกธาตุ</p> <p>-พระเจี๊ยะแก้วประดิษฐานอยู่ในเทวโลก</p> <p>-อันตรธาน ๕</p> <p>ปริเฉทที่ ๑๒ ภิกษุณี</p> <p>-พระนางมหาปชาบดีโคตมี</p> <p>ปลุมสาวิกา</p> <p>-พระนางพิมพาออกบวช</p>
--	--	--

**ขอข่ายการเรียนการสอน
และการออกข้อสอบธรรมศึกษา**

ธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก

วิชาวินัย

(เบญจศีล-เบญจธรรม, อุโบสถศีล, กรรมบถ)

ระดับประถมศึกษา

สนามหลวงแผนกธรรม

**ขอบข่ายการเรียนรู้การสอน และการออกข้อสอบธรรมศึกษา
วิชาวินัย (เบญจศีล-เบญจธรรม, อุโบสถศีล, กรรมบถ)**

ธรรมศึกษาขั้นตรี ระดับประถมศึกษา (ธศ ๑๑๔)	ธรรมศึกษาขั้นโท ระดับประถมศึกษา (ธศ ๑๒๔)	ธรรมศึกษาขั้นเอก ระดับประถมศึกษา (ธศ ๑๓๔)
<p>บทที่ ๑ ว่าด้วยวินัย</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ระเบียบวินัย ๒. ศีลเป็นแม่บทของวินัย ๓. ความหมายของศีล ๔. ศีลคือการรักษาปกติของมนุษย์ ๕. ความมุ่งหมายในการรักษาศีล <p>บทที่ ๒ ว่าด้วยเบญจศีล</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. เบญจศีล ๕ สิกขาบท ๒. อธิบายเบญจศีล ๕ สิกขาบท <p>ข้อที่ ๑ เว้นการฆ่าสัตว์</p> <p>ข้อที่ ๒ เว้นการลักทรัพย์</p> <p>ข้อที่ ๓ เว้นการประพฤตินิन्द ในกาม</p> <p>ข้อที่ ๔ เว้นการพูดเท็จ</p> <p>ข้อที่ ๕ เว้นการดื่มสุราเมรัย</p> <p>บทที่ ๓ ว่าด้วยอานิสงส์ ของเบญจศีล</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ประโยชน์ของการรักษาศีล ๕ <ul style="list-style-type: none"> - ผลต่อตนเอง - ผลต่อสังคม ๒. อานิสงส์ของการรักษาศีล ๕ <ul style="list-style-type: none"> - ถึงสุคติได้ด้วยศีล - มีโภคสมบัติได้ด้วยศีล - บรรลุนิพพานได้ด้วยศีล 	<p>บทที่ ๑ ว่าด้วยอุโบสถ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ความหมายของอุโบสถ ๒. ความเป็นมาของอุโบสถ ๓. ความมุ่งหมายในการรักษาอุโบสถ ๔. อุโบสถ ๓ ประเภท <ul style="list-style-type: none"> - ปกติอุโบสถ - ปฏิชาครอุโบสถ - ปาฏิหาริย์อุโบสถ <p>บทที่ ๒ ว่าด้วยอุโบสถศีล</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. องค์ประกอบของอุโบสถศีล <ul style="list-style-type: none"> - พระรัตนตรัย - การเข้าถึงพระรัตนตรัย - อุโบสถศีล ๘ สิกขาบท ๒. ข้อควรเว้นขณะรักษาอุโบสถ ๓. ข้อควรปฏิบัติขณะรักษาอุโบสถ <p>บทที่ ๓ ว่าด้วยอานิสงส์ของอุโบสถ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. โคपालอุโบสถ ๒. นิคคัณฐอุโบสถ ๓. อริยอุโบสถ 	<p>บทที่ ๑ ว่าด้วยกรรมบถ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ความหมายของกรรมบถ ๒. กรรมบถ ๒ อย่าง ๓. กรรมบถ ๒ อย่างให้ผลต่างกัน <p>บทที่ ๒ ว่าด้วยอุกุศลกรรมบถ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ความหมายของอุกุศลกรรมบถ ๒. อุกุศลกรรมบถ ๑๐ ๓. อธิบายอุกุศลกรรมบถ ๑๐ ๔. การให้ผลของอุกุศลกรรมบถ ๑๐ <p>บทที่ ๓ ว่าด้วยกุศลกรรมบถ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ความหมายของกุศลกรรมบถ ๒. กุศลกรรมบถ ๑๐ ๓. อธิบายกุศลกรรมบถ ๑๐ ๔. การให้ผลของกุศลกรรมบถ ๑๐

**ขอข่ายการเรียนการสอน
และการออกข้อสอบธรรมศึกษา**

ธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก

**วิชากระทู้
ระดับมัธยมศึกษา**

สนามหลวงแผนกธรรม

ขอข่ายการเรียนการสอน และการออกข้อสอบธรรมศึกษา วิชากระทู้

ธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับมัธยมศึกษา (ธศ ๒๑๑)	ธรรมศึกษาชั้นโท ระดับมัธยมศึกษา (ธศ ๒๒๑)	ธรรมศึกษาชั้นเอก ระดับมัธยมศึกษา (ธศ ๒๓๑)
<p>๑. ปาปวรรค คือ หมวดบาป</p> <p>๑. ทุกข์ ปาปสุส อุจฺจโย. ความสังสมบาป นำทุกข์มาให้. ช. ธ. ๒๕/๓๐.</p> <p>๒. ปาปान์ อกรรม สุขี. การไม่ทำบาป นำสุขมาให้. ช. ธ. ๒๕/๕๙.</p> <p>๓. นตฺถิ อการิยฺ ปาปํ มุสาวาทิสฺส ชนฺตฺตฺโน. คนมักพูดมุสา จะไม่พึงทำความชั่ว ย่อม ไม่มี. นัย-ช. ธ. ๒๕/๓๘., นัย-ช. อิติ. ๒๕/๒๔๓.</p> <p>๒. กัมมวรรค คือ หมวดกรรม</p> <p>๔. สานิ กมฺมานิ นยฺนติ ทฺวคฺคตี. กรรมชั่วของตนเอง ย่อมนำไปสู่ทุกข์. ช. ธ. ๒๕/๔๗.</p> <p>๕. ออกตํ ทฺวกฺกํ เสยฺโย. ความชั่ว ไม่ทำเสียเลยดีกว่า. ส. ส. ๑๕/๖๘., ช. ธ. ๒๕/๕๖.</p> <p>๖. กลฺยาณการี กลฺยาณํ ปาปการี จ ปาปกํ. ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว. ส. ส. ๑๕/๓๓๓., ช. ชา. ทูก. ๒๗/๘๔.</p> <p>๗. กมฺมฺนา วตฺตตี โลโก. สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม. ม. ม. ๑๓/๖๔๘., ช. ส. ๒๕/๔๕๗.</p>	<p>๑. อัตตวรรค คือ หมวดตน</p> <p>๑. อตฺตทตฺถํ ปฺรตฺถเนน พฺพฺนาปิ น หาปเย อตฺตทตฺถมภิญญาวย สทฺตฺตปฺสุโต ลียา. บุคคลไม่ควรพละประโยชน์ของตน เพราะประโยชน์ผู้อื่นแม้มาก รู้จักประโยชน์ ของตนแล้ว พึงชวนชวายเป็นประโยชน์ของ ตน. (พฺทฺธ) ช. ธ. ๒๕/๓๗.</p> <p>๒. อตฺตทานญฺเจ ตถา กยฺริยา ยถญฺยมนุสาสตี สุทฺทโต วต ทเมถ อตฺตา ทิ กิร ทฺวทฺทโม. ถ้าสอนผู้อื่นฉันใด พึงทำตนฉันนั้น ผู้ ฝึกตนดีแล้ว ควรฝึกผู้อื่น ได้ยืนยันว่าตนแล ฝึกยาก. (พฺทฺธ) ช. ธ. ๒๕/๓๖.</p> <p>๓. อตฺตทานเมว ปจฺมํ ปฏฺฐิรฺูป นิเวสเย อถญฺยมนุสาเสยฺย น กิลิสฺเสยฺย ปถฺทฺทิตฺโต. บัณฑิตพึงตั้งตนไว้ในคุณอันสมควร ก่อน สอนผู้อื่นภายหลังจึงไม่มัวหมอง. (พฺทฺธ) ช. ธ. ๒๕/๓๖.</p> <p>๒. กัมมวรรค คือ หมวดกรรม</p> <p>๔. อตฺถิสฺสํ อตฺถิอุณฺ्हํ อตฺถิสายมิทํ อหุ อิตฺติ วิสฺสฏฺฐกมฺมมนฺเต อตฺถา อจฺเจนฺติ มาถนเว. ประโยชน์ทั้งหลายย่อมล่องเลยคนผู้ ทอดทิ้งการงาน ด้วยอ้างว่าหนานัก ร้อน นัก เย็นเสียแล้ว. (พฺทฺธ) ที. ปาฎิ. ๑๑/๑๙๙.</p>	<p>๑. กัมมวรรค คือ หมวดกรรม</p> <p>๑. อุจฺจลาตา กมฺมเธยฺเยสุ อปฺปมตฺโต วิจฺกฺขโณ สุลฺลวฺทิตกมฺมมนฺโต ส ราชวสตี วเส. ผู้หมั่นในกิจการ ไม่ประมาท เป็นผู้ รอบคอบ จัดการงานเรียบร้อย จึงควร อยู่ในราชการ. (พฺทฺธ) ช. ชา. มหา. ๒๘/๓๓๙.</p> <p>๒. ปาปญฺเจ ปุริโส กยฺริยา น นํ กยฺริยา ปฺนปฺปฺนุ น ตมฺหิ ฉนทํ กยฺริยถ ทุกฺโข ปาปสุส อุจฺจโย. ถ้าคนพึงทำบาป ก็ไม่ควรทำบาปนั้น บ่อยๆ ไม่ควรทำความพอใจในบาปนั้น เพราะการสังสมบาป นำทุกข์มาให้. (พฺทฺธ) ช. ธ. ๒๕/๓๐.</p> <p>๓. โย ปฺพฺเพ กตฺถกฺยาโณ กตฺถโณ นาวพฺพฺพฺพฺพิตฺติ ปจฺจา กิจฺเจ สมนฺปฺนเนน กตฺถารํ นาธิจฺจติ. ผู้อื่นทำความดีให้ ทำประโยชน์ให้ก่อน แต่ไม่สำนึกถึง (บุญคุณ) เมื่อมีกิจเกิดขึ้น ภายหลัง จะหาผู้ช่วยทำไม่ได้. (โพธิสฺตฺต) ช. ชา. เอก. ๒๗/๒๙.</p> <p>๒. กัมมวรรค คือ หมวดธรรม</p> <p>๔. โอวทฺเขยานุสาเสยฺย อสพฺภา จ นิวารเย สํ ตํ โส ปิโย โหติ อสํ ตํ โหติ อปฺปิโย. บุคคลควรเตือนกัน ควรสอนกัน และ ป้องกันจากคนไม่ดี เพราะเขาย่อมเป็นที่ รักของคนดี แต่ไม่เป็นที่รักของคนไม่ดี. (พฺทฺธ) ช. ธ. ๒๕/๒๕.</p>

<p>๓. ปุณฺณวารรค คือ หมดบุญ</p> <p>๘. ปุณฺณํ โจรเรหิ ทูหฺรํ. บุญอันโจรนำไปไม่ได้. ส. ส. ๑๕/๕๐.</p> <p>๙. สฺโข ปุณฺณสฺส อุจฺจโย. ความสงบซึ่งบุญ นำสุขมาให้. ขุ. ฐ. ๒๕/๓๐.</p> <p>๑๐. ปุณฺณานิ ปรโลกสฺมี ปตฺติจฺจา โหนฺติ ปานิ. บุญเป็นที่พึงของสัตว์ในโลกหน้า. ส. ส. ๑๕/๒๖., อจ. ปญจก. ๒๒/๔๔., ขุ. ชา. ทสก. ๒๗/๒๙๔.</p>	<p>๕. ยาทิลํ วปะเต พิชํ ตาทิลํ ลภเต ผลํ กถยาณการี กถยาณํ ปาปการี จ ปาปํ. บุคคลหว่านพืชเช่นใด ย่อมได้ผล เช่นนั้น ผู้ทำกรรมดี ย่อมได้ผลดี ผู้ทำ กรรมชั่ว ย่อมได้ผลชั่ว. (พุทธ) ส. ส. ๑๕/๓๓๓.</p> <p>๖. โย ปุพฺเพ กตฺตกลยาโณ กตฺตโถ นาวพฺุชฺฌติ อตฺตา ตสฺส ปฺลุชฺชนฺติ เย โหนฺติ อภิปตฺติตา. ผู้ใด อันผู้อื่นทำความดี ทำประโยชน์ให้ ในกาลก่อน แต่ไม่รู้สึกรู้สีก (คุณของเขา) ประโยชน์ที่ผู้อื่นปรารถนาย่อมฉิบหาย. (พุทธมมโทธิสุต) ขุ. ชา. สตตก. ๒๗/๒๒๘.</p> <p>๗. สุขกามาณี ภูตานิ โย ทนฺนํ เวน วิหีสติ อตฺตโน สุขเมสํ โย เปจฺจ โส น ลภเต สฺขํ. สัตว์ทั้งหลายย่อมต้องการความสุข ผู้ใดแสวงหาสุขเพื่อตน เบียดเบียนเขาด้วย อาชญา ผู้นั้นจะไปแล้ว ย่อมไม่ได้สุข. (พุทธ) ขุ. ฐ. ๒๕/๓๒.</p> <p>๓. ปุณฺณวารรค คือ หมดปัญญา</p> <p>๘. ชีวเตวาปี สปะปญฺโฆ อปิ วิตตปริกขยา ปญฺญา จ อลาเภน วิตตวาปี น ชีวติ. ถึงสิ้นทรัพย์ ผู้มีปัญญาก็เป็นอยู่ได้ แต่อับปัญญาแม้มีทรัพย์ก็เป็นอยู่ไม่ได้ (มหากปิปนเถร) ขุ. เถร. ๒๖/๓๕๐.</p> <p>๙. ยลํ ลทฺธานํ ทุมเมโธ อนตฺถํ จรติ อตฺตโน อตฺตโน จ ปรเสณฺจ หีสาย ปฏฺิปปชฺชติ. คนมีปัญญาทราวม ได้ยศแล้ว ย่อม ประพตฺติสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์แก่ตน ย่อม ปฏิบัติเพื่อเบียดเบียนทั้งตนและผู้อื่น. (หตถาจริย) ขุ. ชา. เอก. ๒๗/๔๐.</p> <p>๑๐. โย จ วสฺสสฺตํ ชีเว ทุปะปญฺโฆ อสมาทิต เอกาหํ ชีวิตํ เสยโย ปญฺณวนตฺสฺส ฉายิโน. โย จ วสฺสสฺตํ ชีเว กุสฺสิตํ หินวีริโย เอกาหํ ชีวิตํ เสยโย วีริยํ อารภโต ทพฺพํ. ผู้ใดเบียดเบียน มีความเพียรแล้ว พึง เป็นอยู่ตั้งร้อยปี แต่ผู้ปรารถนาความเพียร มั่นคง มีชีวิตอยู่เพียงวันเดียว ประเสริฐ กว่าผู้นั้น. (พุทธ) ขุ. ฐ. ๒๕/๓๐.</p>	<p>๕. กามेषฺสุ พุทฺทมจริยวา วิตตณฺโห สทา สโต สงฺขาย นิพฺพุโต ภิกฺขุ ตสฺส โน สนฺติ อธิชฺชิตา. ภิกษุผู้เห็นโทษในกาม มีความประพตฺติ ประเสริฐ ปราศจากตัณหา มีสติทุกเมื่อ พิจารณาแล้ว ดับกิเลสแล้ว ย่อมไม่มีความ หวั่นไหว. (พุทธ) ขุ. ส. ๒๕/๕๓๑., ขุ. จ. ๓๐/๓๕.</p> <p>๖. ชิตจฺฉนา ปรมา โรคา สงฺขารา ปรมา ทุกฺขา เอตํ ฉตฺวา ยถาภุตํ นิพฺพานํ ปรมํ สฺขํ. ความหิวเป็นโรคอย่างยิ่ง สังขารเป็นทุกข์ อย่างยิ่ง รู้ช้อยันตามเป็นจริงแล้ว ดับเสีย ได้ เป็นสุขอย่างยิ่ง. (พุทธ) ขุ. ฐ. ๒๕/๔๒.</p> <p>๓. วิริยวรรค คือ หมดความเพียร</p> <p>๗. โภสชฺชํ ภายโต ทิสฺวา วิริยารมฺภณฺจ เขมโต อารทฺทวิริยา โทถ เอสา พุทฺธานุสาสินี. ท่านทั้งหลายจงเห็นความเกียจคร้านเป็น ภัย และเห็นการปรารถนาความเพียรเป็น ความปลอดภัย แล้วปรารถนาความเพียรเถิด นี้เป็นพุทธานุศาสนี. (พุทธ) ขุ. จริยา. ๓๓/๕๙๕.</p> <p>๘. นิทฺทํ ตนฺทํ วิชฺมิทิตํ อรตี ภาตตสมฺมทํ วีริเยน นํ ปณฺาเมตฺวา อริยมคฺโค วิสฺุชฺฌติ. อริยมรรคย่อมบริสุทฺธิ เพราะขับไล่ ความหลับ ความเกียจคร้าน ความบิดชี้ เกียจ ความไม่ยินดี และความเมาอาหาร นั้นได้ด้วยความเพียร. (พุทธ) ส. ส. ๑๕/๑๐.</p>
---	--	---

	<p>ผู้ใดมีปัญหาทราบ มีใจไม่มั่นคง พึ่ง เป็นอยู่ตั้งร้อยปี ส่วนผู้มีปัญหาเพ่งพินิจ มีชีวิตอยู่เพียงวันเดียว ดีกว่า. (พุทธ) ชุ. ธ. ๒๕/๒๙.</p>	<p>๑๐.สพพทา สีสสมปนโน ปญญา สุตมาหิตโต อารททวิริโย ปหิตตโต โอมํ ตรติ ทุตตรํ. ผู้ถึงพร้อมด้วยศีล มีปัญญา มีใจมั่นคง ดีแล้ว ปราศจากความเพียร ตั้งตนไว้ในกาล ทุกเมื่อ ย่อมข้ามโอชะที่ข้ามได้ยาก. (พุทธ) สํ. ส. ๑๕/๗๔.</p>
--	--	--

**ขอข่ายการเรียนการสอน
และการออกข้อสอบธรรมศึกษา**

ธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก

วิชาธรรม

ระดับมัธยมศึกษา

สนามหลวงแผนกธรรม

ขอบข่ายการเรียนรู้การสอน และการออกข้อสอบธรรมศึกษา วิชาธรรม

ธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับมัธยมศึกษา (ศศ. ๒๑๒)	ธรรมศึกษาชั้นโท ระดับมัธยมศึกษา (ศศ. ๒๒๒)	ธรรมศึกษาชั้นเอก ระดับมัธยมศึกษา (ศศ. ๒๓๒)
หมวด ๒ ๑. ธรรมมีอุปการะมาก ๒ ๒. ธรรมเป็นโลกบาล ๒ ๓. ธรรมอันทำให้งาม ๒ ๔. บุคคลหาได้ยาก ๒ หมวด ๓ ๑. ทุจจริต ๓ ๒. สุจริต ๓ ๓. บุญกิริยาวัตถุ ๓ หมวด ๔ ๑. อคติ ๔ ๒. จักร ๔ ๓. อริยสัง ๔ หมวด ๕ ๑. พละ ๕ หมวด ๖ ๑. สาราณียธรรม ๖ หมวด ๗ ๑. สัมปยุตธรรม ๗ หมวด ๘ ๑. โลกธรรม ๘ คิปปฏิบัติ ๑. สังคหวัตถุ ๔ ๒. ทิศ ๖	หมวด ๒ ๑. กาม ๒ ๒. สุข ๒ หมวด ๓ ๑. อธิปไตยยะ ๓ ๒. ตัณหา ๓ ๓. อัคติ ๓ ๔. วิภวภู ๓ ๕. ญาณ ๓ หมวด ๔ ๑. อปัสเสนธรรม ๔ ๒. อัปมัญญา ๔ หมวด ๕ ๑. มัจฉริยะ ๕ ๒. นิวรรณ ๕ ๓. เวทนา ๕ หมวด ๖ ๑. จริต ๖ หมวด ๗ ๑. อปรีทานิยธรรม ๗ (สำหรับคฤหัสถ์) หมวด ๘ ๑. สังฆคฤณ ๘ หมวด ๑๐ ๑. ปารมี ๑๐	ส่วนสังสารวัฏฏ์ ๑. คติ ๒ -ทุคติ -สุคติ ๒. กรรม ๑๒ -กรรมให้ผลตามคราว ๔ -กรรมให้ผลตามกิจ ๔ -กรรมให้ผลตามลำดับ ๔ ๓. หัวใจสมถัมมัญฐาน -กายคตาสติ -เมตตา -พุทธานุสสติ -กสิณ -จตุธาตุมัตถฐาน -นิวรรณ ๕ ๔. สมถัมมัญฐาน -อารมณของสมถัมมัญฐาน -อภินหปัจจเวกขณะ ๕ -สติปัญฐาน ๔ -กสิณ ๑๐ -อสุภะ ๑๐ -อนุสสติ ๑๐ -พรหมวิหาร ๔ -อาหาเรปฏิกูลสัญญา ๑ -จตุธาตุมัตถฐาน ๑ -อรุป ๔

		-จริต ๖ ๕. พุทธคุณกถา -พุทธคุณ ๙
--	--	---

**ขอข่ายการเรียนการสอน
และการออกข้อสอบธรรมศึกษา**

ธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก

**วิชาพุทธประวัติ
ระดับมัธยมศึกษา**

สนามหลวงแผนกธรรม

ขอบข่ายการเรียนรู้การสอน และการออกข้อสอบธรรมศึกษา วิชาพุทธประวัติ

ธรรมศึกษาขั้นตรี ระดับมัธยมศึกษา (รศ ๒๑๓)	ธรรมศึกษาขั้นโท ระดับมัธยมศึกษา (รศ ๒๒๓)	ธรรมศึกษาขั้นเอก ระดับมัธยมศึกษา (รศ ๒๓๓)
<p>ปริเฉทที่ ๑</p> <p>- ชมพูทวีปและประชาชน</p> <p>- วรรณะ ๔</p> <p>ปริเฉทที่ ๒</p> <p>- ลักกชนบทและศากยวงศ์</p> <p>- ลำดับศากยวงศ์</p> <p>ปริเฉทที่ ๓</p> <p>- ประสูติ</p> <p>- อสิตดาบสเข้าเฝ้าและพยากรณ์</p> <p>- ทรงอภิเษกสมรส</p> <p>ปริเฉทที่ ๔</p> <p>- เสด็จออกบรรพชา</p> <p>ปริเฉทที่ ๕</p> <p>- ตรัสรู้</p> <p>- ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา</p> <p>- ทรงเลิกบำเพ็ญทุกรกิริยา</p> <p>- ทรงบำเพ็ญเพียรทางจิต</p> <p>ปริเฉทที่ ๖</p> <p>- ทรงพิจารณาสัตว์โลกเปรียบ ด้วยดอกบัว</p> <p>- แสดงปฐมเทศนา</p> <p>- แสดงอนัตตลักขณสูตร</p> <p>ปริเฉทที่ ๗</p> <p>- ทรงส่งสาวกไปประกาศพระศาสนา</p>	<p>๑. พระมหากัสสปะ</p> <p>๒. พระอุบาลี</p> <p>๓. พระสิวลี</p> <p>๔. พระมหากัจจายนะ</p> <p>๕. พระเขมาเถรี</p> <p>๖. พระอุบลวรรณาเถรี</p> <p>๗. พระปฏาจาราเถรี</p> <p>๘. พระกิสาคโคตมีเถรี</p> <p>๙. บัณฑิตสามเณร</p> <p>๑๐. ธรรมิกอุบาลก</p> <p>๑๑. พระนางมัลลิกาเทวี</p> <p>ศาสนพิธี</p> <p>บทที่ ๑ พิธีบำเพ็ญกุศลในทาง พระพุทธศาสนา</p> <p>- วันเข้าพรรษา</p> <p>- วันออกพรรษา</p> <p>- วันเทโวโรหณะ</p> <p>- วันธรรมสวนะ</p> <p>บทที่ ๒ พิธีเจริญพระพุทธมนต์</p> <p>- ความเป็นมาของพิธีเจริญ พระพุทธมนต์</p> <p>- อานิสงส์การเจริญพระพุทธมนต์</p> <p>บทที่ ๓ พิธีสวดพระพุทธมนต์</p>	<p>ปริเฉทที่ ๑ ชาตिका</p> <p>- จุดลงสู่พระครรภ์</p> <p>- ประวัติชมพูทวีปและประชาชน</p> <p>- ความเชื่อของคนในยุคนั้น</p> <p>- การสร้างเมืองกบิลพัสดุ์และ ตั้งศากยวงศ์</p> <p>- ลำดับพระวงศ์</p> <p>- พระมารดาทรงพระสุบินนิมิต</p> <p>- พระโศภิต์ประสูติ</p> <p>- อาสภิวาจา ดำรัสอย่างอาจหาญ</p> <p>- สหชาติ สิ่งที่อยู่บัตินวันเดียวกัน กับพระโศภิต์</p> <p>- ขนานพระนาม</p> <p>- พรหมณ์ ๘ คน ทำนาย พระลักษณะ</p> <p>- พระนางสิริมหามายาทิวงคต</p> <p>- พระราชพิธีว้ปมงคล</p> <p>- ทรงอภิเษกสมรส</p> <p>ปริเฉทที่ ๒ บรรพชา</p> <p>- ประพาสูทยาน</p> <p>- ราหุลประสูติ</p> <p>- มูลเหตุให้เสด็จออกบรรพชา</p> <p>- เสด็จห้องพระนางพิมพา</p> <p>- เสด็จออกมหาภิเนษกรมณ</p>

<p>-โปรดยสกุลบุตร -โปรดชฎิล ๓ พี่น้อง -แสดงอาทิตตปริยายสูตร</p> <p>ปริเฉทที่ ๘</p> <p>-เสด็จเมืองราชคฤห์ แคว้นมคธ -ทรงรับพระอุทยานเวฬุวันเป็น สังฆาวาส -ทรงได้พระอัครสาวก</p> <p>ปริเฉทที่ ๙</p> <p>-ทรงบำเพ็ญพุทธกิจในแคว้นมคธ -ประทานอุปสมบทแก่ พระมหากัสสปะ -มหาสันนิบาตแห่งพระสาวก -ทรงแสดงทิว ๖ โปรดสิงคาลก มาณพ</p> <p>ปริเฉทที่ ๑๐</p> <p>-เสด็จเมืองกบิลพัสดุ์ชาติภูมิ -โปรดพระพุทธบิดา -นันทกุมารออกบวช -ราหุลบรรพชา</p> <p>ปริเฉทที่ ๑๑</p> <p>-เสด็จแคว้นโกศล</p> <p>ปริเฉทที่ ๑๒</p> <p>-ทรงปรองอายุสังขาร เสด็จบ้าน เวฬุคาม -ประทานโอวาทแก่ภิกษุสงฆ์ เสด็จป่ามทวัน -นายจุนทะถวายปัจฉิมบิณฑบาต เสด็จเมืองปาวา -บรรทมอนุฐานไสยา -ทรงปรารภสักการบูชา</p>	<p>-พิธีสวดพระอภิธรรมศพ -พิธีบำเพ็ญกุศล ๗ วัน ๕๐ วัน ๑๐๐ วัน -พิธีทำบุญงานฌาปนกิจศพ -พิธีสวดมาติกาบั้งสุกุล -พิธีทำบุญฉลองอัฐิ</p> <p>บทที่ ๔ เทศกาลสำคัญทาง พระพุทธศาสนา</p> <p>-พิธีลอยกระทงตามประเพณี -พิธีถวายผ้าป่า -พิธีถวายผ้ากฐิน</p> <p>บทที่ ๕ ประเพณีสำคัญทาง พระพุทธศาสนา</p> <p>-พิธีบรรพชาสามเณร -พิธีอุปสมบทเป็นพระภิกษุ</p>	<p>-ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา ๓ วาระ -บัญญัติศีลออกบวชตาม -นางสุชาดาถวายข้าวมธุปายาส -ทรงลอยถาด -เสด็จสู่ต้นพระศรีมหาโพธิ์ -ทรงผจญวัสวัตติมาร -บำเพ็ญเพียรทางใจและได้ตรัสรู้</p> <p>ปริเฉทที่ ๓ สัตตมหาสถาน</p> <p>-เสวยวิมุตติสุข -สัทมบดีพรหมอาราธนา</p> <p>ปริเฉทที่ ๔ ประกาศพระศาสนา</p> <p>-เสด็จโปรดฤๅษีปัญจวัคคีย์ -ทรงแสดงปฐมเทศนา -โกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรม -ทรงประทานการบวชด้วยวิธี เอหิภิกขุอุปสัมปทา -ทรงแสดงอนัตตลักขณสูตร -โปรดยสกุลบุตร -ปฐมอุบาสกอุบาลีใน พระพุทธศาสนา -สหายพระยส ๕๔ คน ออกบวช -ส่งสาวก ๖๐ องค์ไปประกาศ พระศาสนา -ประทานอุปสมบทแก่ภัททวัคคีย์ -โปรดชฎิล ๓ พี่น้อง และบริวาร -ทรงแสดงอาทิตตปริยายสูตร -โปรดพระเจ้าพิมพิสาร -ทรงรับสวนเวฬุวันเป็นอารามสงฆ์</p> <p>ปริเฉทที่ ๕ ทรงบำเพ็ญพุทธกิจ</p> <p>-พระอัครสาวกทั้งสอง -พระสารีบุตร</p>
---	---	---

<p>-ทรงแสดงสังเขปนิยสถาน ๔ ตำบล</p> <p>-ฎุปราทบุคคล ๔</p> <p>-ประทานโอวาทแก่พระอานนท์</p> <p>-ตรัสสรรเสริญพระอานนท์</p> <p>-ตรัสสั่งให้แจ้งข่าวปรีนิพพาน แก่มัลลกะษัตริย์</p> <p>-โปรดสุภทัตปริพาชก</p> <p>-ประทานโอวาทแก่ภิกษุสงฆ์</p> <p>-ปัจฉิมโอวาท</p> <p>-ปรีนิพพาน</p> <p>ปริเฉทที่ ๑๓</p> <p>-ถวายพระเพลิงพระพุทธรูป</p> <p>-แจกพระบรมสารีริกธาตุ</p> <p>-สาระสำคัญในการเสด็จ ปรีนิพพานที่เมืองกุสินารา</p> <p>-สังเขปนิยสถาน ๔</p> <p>ศาสนพิธี</p> <p>-อารัมภบท</p> <p>-พิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ</p> <p>-พิธีบำเพ็ญกุศลในวันสำคัญ ทางพระพุทธศาสนา</p> <p>-วันมาฆบูชา</p> <p>-ความเป็นมาของวันมาฆบูชา</p> <p>-วันวิสาขบูชา</p> <p>-ความเป็นมาของวันวิสาขบูชา</p> <p>-วันอัฐมีบูชา</p> <p>-ความเป็นมาของวันอัฐมีบูชา</p> <p>-วันอาสาฬหบูชา</p> <p>-ความเป็นมาของวันอาสาฬหบูชา</p>		<p>-พระโมคคัลลานะ</p> <p>ปริเฉทที่ ๖ ศิษย์พราหมณ์พาวรี</p> <p>๑๖ คน</p> <p>-ปัญหาติสสเมตเตยยมาณพ</p> <p>-ปัญหาอุททยมาณพ</p> <p>-ปัญหาโปสาลมาณพ</p> <p>-ปัญหาโมฆราชมาณพ</p> <p>-ปัญหาปิงคิยมาณพ</p> <p>-มาณพ ๑๖ คน ทูลขออุปสมบท</p> <p>ปริเฉทที่ ๗ ประทานการบวช</p> <p>ด้วยวิธีจตุตถกรรมวาจา</p> <p>-ประวัติพระราชา</p> <p>-การบวชด้วยวิธีจตุตถกรรมวาจา ครั้งแรก</p> <p>-โปรดพระปุลณณมันตานีบุตร</p> <p>ปริเฉทที่ ๘ เสด็จเมืองกบิลพัสดุ์-</p> <p>เจ้าศากยะออกบวช</p> <p>-แสดงธรรมโปรดพุทธบิดา</p> <p>-นันทกุมารออกบวช</p> <p>-รับสั่งให้บวชราหุลกุมารเป็น สามเณร</p> <p>-พระเจ้าสุทโธทนะขอพรการ บวชกุลบุตร</p> <p>-พระพุทธบิดาทรงประจวร และบรรลุประอรหันต์</p> <p>-มูลเหตุที่พระอนุรุทธะออกบวช</p> <p>-พระเทวทัตทำอนันตริยกรรม</p> <p>-พระอานนท์ทูลขอพร ๘ ประการ</p> <p>ปริเฉทที่ ๙ โปรดพระพุทธรูป</p> <p>-เสด็จจำพรรษาในดาวดึงส์</p> <p>-โปรดพระพุทธรูป</p>
---	--	--

<ul style="list-style-type: none"> -พิธีถวายภัตตาหาร -พิธีถวายทาน -พิธีแสดงความเคารพพระรัตนตรัย -คำบูชาพระรัตนตรัย -คำอาราธนาศีล ๕ -สรณคมน์และศีล ๕ -คำอาราธนาพระปริตร -คำอาราธนาธรรม -วิธีประเคนของถวายพระ -วิธีกรวดน้ำ 		<ul style="list-style-type: none"> -เสด็จลงจากดาวดึงส์ -รับผ้าคู่ของพระนางโคตมี <p>ปริเฉทที่ ๑๐ โปรดพระสาวก</p> <ul style="list-style-type: none"> -โปรดพระโสณโกปิวิสะ -โปรดพระรัฎฐุปาละ -พระรัฎฐุปาละแสดงธรรมเทศ ๔ ประการ <p>ปริเฉทที่ ๑๑ เสด็จดับขันธ ปรินิพพาน</p> <ul style="list-style-type: none"> -ปลงอายุสังขาร -บิณฑบาตครั้งสุดท้าย -ทรงรับผ้าสังคิวรรณ -ทรงปรารภสักการบูชา -สังเวชนียสถาน ๔ ตำบล -โปรดสุภทัตตปริพาชก -ประทานปัจฉิมโอวาท -พระบรมศพไม่เคยเคลื่อนที่ -ถวายพระเพลิงไม่ติด -แจกพระบรมสารีริกธาตุ -พระเขี้ยวแก้วประดิษฐานอยู่ใน ในเทวโลก -อันตรธาน ๕ <p>ปริเฉทที่ ๑๒ ภิกษุณี</p> <ul style="list-style-type: none"> -พระนางมหาปชาบดีโคตมี ปลุกเสกวิกา -ทรงอนุญาตครุธรรมปฏิบัติคณ อุปสัมปทา -ทรงแสดงเหตุที่ไม่ยอมให้ สตรีบวช -พระนางพิมพาออกบวช
--	--	--

**ขอข่ายการเรียนการสอน
และการออกข้อสอบธรรมศึกษา**

ธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก

วิชาวินัย

(เบญจศีล-เบญจธรรม, อุโบสถศีล, กรรมบถ)

ระดับมัธยมศึกษา

สนามหลวงแผนกธรรม

ขอข่ายการเรียนรู้การสอน และการออกข้อสอบธรรมศึกษา วิชาวินัย (เบญจศีล-เบญจธรรม, อุโบสถศีล, กรรมบถ)

ธรรมศึกษาขั้นตรี ระดับมัธยมศึกษา (รศ ๒๑๔)	ธรรมศึกษาขั้นโท ระดับมัธยมศึกษา (รศ ๒๒๔)	ธรรมศึกษาขั้นเอก ระดับมัธยมศึกษา (รศ ๒๓๔)
<p>บทที่ ๑ ว่าด้วยวินัย</p> <p>๑. ระเบียบวินัย</p> <p>๒. ศีลเป็นแม่บทของวินัย</p> <p>๓. ความหมายของศีล</p> <p>๔. ศีลคือการรักษาปกติของมนุษย์</p> <p>๕. ความมุ่งหมายในการรักษาศีล</p> <p>บทที่ ๒ ว่าด้วยเบญจศีล</p> <p>๑. เบญจศีล ๕ ลิกขาบท</p> <p>๒. อธิบายเบญจศีล ๕ ลิกขาบท</p> <p> ข้อที่ ๑ เว้นการฆ่าสัตว์</p> <p> ข้อที่ ๒ เว้นการลักทรัพย์</p> <p> ข้อที่ ๓ เว้นการประพฤตินิन्दในกาม</p> <p> ข้อที่ ๔ เว้นการพูดเท็จ</p> <p> ข้อที่ ๕ เว้นการดื่มสุราเมรัย</p> <p>บทที่ ๓ ว่าด้วยเบญจธรรม</p> <p>๑. ความสำคัญของเบญจธรรม</p> <p>๒. อธิบายเบญจธรรม ๕</p> <p> ข้อที่ ๑ เมตตากับกรุณา</p> <p> ข้อที่ ๒ การเลี้ยงชีวิตในทางที่ชอบ</p> <p> ข้อที่ ๓ ความสำรวมในกาม</p> <p> ข้อที่ ๔ ความมีสัตย์</p> <p> ข้อที่ ๕ ความมีสติรอบคอบ</p>	<p>บทที่ ๑ ว่าด้วยอุโบสถ</p> <p>๑. ความหมายของอุโบสถ</p> <p>๒. ความเป็นมาของอุโบสถ</p> <p>๓. ความมุ่งหมายในการรักษาอุโบสถ</p> <p>๔. อุโบสถ ๓ ประเภท</p> <p style="padding-left: 20px;">- ปกติอุโบสถ</p> <p style="padding-left: 20px;">- ปฏิชาครอุโบสถ</p> <p style="padding-left: 20px;">- ปาฏิหาริย์อุโบสถ</p> <p>บทที่ ๒ ว่าด้วยอุโบสถศีล</p> <p>๑. องค์ประกอบของอุโบสถศีล</p> <p style="padding-left: 20px;">- พระรัตนตรัย</p> <p style="padding-left: 20px;">- การเข้าถึงพระรัตนตรัย</p> <p style="padding-left: 20px;">- อุโบสถศีล ๘ ลิกขาบท</p> <p>๒. อธิบายอุโบสถศีล ๘ ลิกขาบท</p> <p>๓. ข้อควรเว้นขณะรักษาอุโบสถ</p> <p>๔. ข้อควรปฏิบัติขณะรักษาอุโบสถ</p> <p>บทที่ ๓ ว่าด้วยอานิสงส์ของอุโบสถ</p> <p>๑. โคपालกอุโบสถ</p> <p>๒. นิคคัณฐอุโบสถ</p> <p>๓. อริยอุโบสถ</p>	<p>บทที่ ๑ ว่าด้วยกรรมบถ</p> <p>๑. ความหมายของกรรมบถ</p> <p>๒. กรรมบถ ๒ อย่าง</p> <p>๓. กรรมบถ ๒ อย่างให้ผลต่างกัน</p> <p>บทที่ ๒ ว่าด้วยอกุศลกรรมบถ</p> <p>๑. ความหมายของอกุศลกรรมบถ</p> <p>๒. อกุศลกรรมบถ ๑๐</p> <p>๓. จำแนกอกุศลกรรมบถโดยกรรม ๓</p> <p>๔. อธิบายอกุศลกรรมบถ ๑๐</p> <p style="padding-left: 20px;">- กายกรรม ๓</p> <p style="padding-left: 20px;">- วจีกรรม ๔</p> <p style="padding-left: 20px;">- มโนกรรม ๓</p> <p>๕. การให้ผลของอกุศลกรรมบถ ๑๐</p> <p>บทที่ ๓ ว่าด้วยกุศลกรรมบถ</p> <p>๑. ความหมายของกุศลกรรมบถ</p> <p>๒. กุศลกรรมบถ ๑๐</p> <p>๓. จำแนกกุศลกรรมบถโดยกรรม ๓</p> <p>๔. อธิบายกุศลกรรมบถ ๑๐</p> <p style="padding-left: 20px;">- กายกรรม ๓</p> <p style="padding-left: 20px;">- วจีกรรม ๔</p> <p style="padding-left: 20px;">- มโนกรรม ๓</p> <p>๕. การให้ผลของกุศลกรรมบถ ๑๐</p>

ขอข่ายการเรียนการสอน
และการออกข้อสอบธรรมศึกษา

ธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก

วิชากระทู้
ระดับอุดมศึกษาและประชาชนทั่วไป

สนามหลวงแผนกธรรม

ขอข่ายการเรียนการสอน และการออกข้อสอบธรรมศึกษา วิชากระทู้

ธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับอุดมศึกษา (รศ ๓๑๑)	ธรรมศึกษาชั้นโท ระดับอุดมศึกษา (รศ ๓๒๑)	ธรรมศึกษาชั้นเอก ระดับอุดมศึกษา (รศ ๓๓๑)
<p>๑. อัปมาทวรรค คือ หมวดไม่ประมาท</p> <p>๑. อปฺปมาทํ ปสฺสฺสนฺติ. บัณฑิตย่อมสรรเสริญความไม่ประมาท. ส. ส. ๑๕/๑๒๖., อ. ป. ๒๒/๕๓., พ. ๒. ๒๕/๑๙., พ. อิติ. ๒๔/๒๔๒.</p> <p>๒. อปฺปมตฺตํ น มียนฺติ. ผู้ไม่ประมาท ย่อมไม่ตาย. พ. ๒. ๒๕/๑๘., พ. ขา. ตีส. ๒๗/๕๒๔.</p> <p>๓. อปฺปมาเทน สมฺปาเทถ. ท่านทั้งหลายจงยังความไม่ประมาทให้ถึงพร้อม. ที. มหา. ๑๐/๑๘๐., ส. ส. ๑๕/๒๓๑.</p> <p>๒. จิตตวรรค คือ หมวดจิต</p> <p>๔. จิตฺเต สงฺกิลฺลฺเจ ทฺถคฺคิตฺติ ปาฎิโกงฺขา. เมื่อจิตเศร้าหมองแล้ว ทศคติเป็นอันต้องหวัง. ม. ม. ๑๒/๖๔.</p> <p>๕. จิตฺเต อสงฺกิลฺลฺเจ สฺสคฺคิตฺติ ปาฎิโกงฺขา. เมื่อจิตไม่เศร้าหมองแล้ว สศคติเป็นอันต้องหวัง. ม. ม. ๑๒/๖๔.</p> <p>๖. จิตฺตํ ทนฺตํ สฺขาวาหํ. จิตที่ฝึกแล้ว นำสุขมาให้. พ. ๒. ๒๕/๑๙.</p>	<p>๑. กิเลสวรรค คือ หมวดกิเลส</p> <p>๑. โภทฺสฺส วิสมฺมฺลฺสฺส มนฺตรคฺคฺสฺส พฺราหฺมณ วรํ อริยา ปสฺสฺสนฺติ ตมฺหิ เจตฺวา น โสจติ. พราหมณ์ ! พระอริยเจ้าย่อมสรรเสริญ ผู้ฆ่าความโกรธ ซึ่งมีโคธเป็นพิษ ปลาย หวาน เพราะคนตัดความโกรธนั้นได้แล้ว ย่อมไม่เศร้าโศก. (พุทธ) ส. ส. ๑๕/๒๓๖.</p> <p>๒. นิทฺทํ น พหุสิกรเยย ชาคาริยํ ภเชยฺย อาตปปี ตนฺทํ มายํ หสฺสํ ชิพฺทํ เมณฺ्हํ วิปฺขเห สฺวิภูลํ. ผู้มีความเพียรไม่พียงนอนมาก พึงเสพ ธรรมเครื่องตื่น พึงละความเกียจคร้าน มายา ความรำเริง การเล่น และเมณฺ्ह พร้อมทั้งเครื่องประดับเสีย. (พุทธ) พ. ส. ๒๕/๕๑๕., พ. มหา. ๒๙/๔๕๗,๔๖๐.</p> <p>๓. ปรวชฺชานุปสฺสิสฺส นิจจํ อฺชฺชมานสณฺณิน อาสวา ตสฺส วชฺชณฺติ อารา โส อาสวทฺทฺยา. คนที่เห็นแต่โทษผู้อื่น คอยแต่ฟังโทษนั้น อาสวะก็เพิ่มพูน เขายังไกลจากความสิ้น อาสวะ. (พุทธ) พ. ๒. ๒๕/๔๙.</p> <p>๒. จิตตวรรค คือ หมวดจิต</p> <p>๔. อนวญฺจิตฺตตฺสฺส สทฺธมมํ อวิชานโต ปริปฺลวปสาทสฺส ปญฺญา น ปริปฺรติ. ผู้ไม่คำนึงถึงสิ่งที่ยังมาไม่ถึง ย่อมไม่เศร้า โศกถึงสิ่งที่ล่วงไปแล้ว ผู้เห็นความสงบ</p>	<p>๑. กิเลสวรรค คือ หมวดกิเลส</p> <p>๑. อนิจฺจา อทฺฐวา กามา พหุทฺทฺชา มหาวิสฺสา อโยคฺโว สนฺตตฺโต อมฺมฺลา ทฺทฺชปฺผลา. กามทั้งหลาย ไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน มีทุกข์ มาก มีพิษมาก ดังก้อนเหล็กที่ร้อนจัด เป็นต้นค้ำแห่งความคับแค้น มีทุกข์เป็นผล. (สุเมธาเถรี) พ. เถรี. ๒๖/๕๐๓.</p> <p>๒. อวิชฺชาย นินฺวาโต โลโก เวจฺจฺจา (ปมาทา) นปฺปกาสติ ชปฺปภาภิเลปนํ พฺรุมิ ทฺทฺชมฺสฺส มหพฺภยํ. โลกถูกอวิชชาปิดบังแล้ว ไม่ปรากฏ เพราะความตระหนี่ (และความประมาท) เรากล่าวความอยากว่าเป็นเครื่องฉาบทาโลก ทุกข์เป็นภัยใหญ่ของโลกนั้น. (พุทธ) พ. ส. ๒๕/๕๓๐., พ. จ. ๓๐/๙.</p> <p>๓. โภธํ ชเห วิปฺขเหยฺย มานํ สณฺโณชนํ สพฺพมตฺติกฺกเมยฺย ตนฺนามรฺอุปสฺมี อสชฺชมานํ อภิณฺจนํ นานุปตฺนติ ทฺทฺชชา. บุคคลพึงละความโกรธ พึงเลิกถือตัว พึงก้าวล่วงสังโยชน์ทั้งปวง (เพราะ) ทุกข์ ทั้งหลายย่อมไม่ติดตามผู้ไม่ข้องอยู่ใน นามรูป ไม่มีกังวลนั้น. (พุทธ) พ. ๒. ๒๕/๔๔.</p> <p>๔. นีราสฺตตี อนาคเต อตฺตํ นานุโสจติ วิเวกทฺลสี ผลเสสฺสุ ทิฏฺฐิสฺสุ จ น นิยฺยติ. ผู้ไม่คำนึงถึงสิ่งที่ยังมาไม่ถึง ย่อมไม่เศร้า โศกถึงสิ่งที่ล่วงไปแล้ว ผู้เห็นความสงบ</p>

<p>๗. จิตต์ รุกเขถ เมธาวิ. ผู้มีปัญญาพึงรักษาจิต. พ. ฐ. ๒๕/๑๙.</p> <p>๓. สีสวรรค คือ หมวดศีล</p> <p>๘. สีส โลเก อนุตตร. ศีลเป็นเยี่ยมในโลก. พ. ชา. เอก. ๒๗/๒๘.</p> <p>๙. สีส รุกเขยย เมธาวิ. ปราชญ์พึงรักษาศีล. พ. อิติ. ๒๕/๒๘๒.</p> <p>๑๐. ลวาเสน สีส เวทิตพพ. ศีลพึงรู้ได้เพราะอยู่ร่วมกัน. นัย- พ. อ. ๒๕/๑๗๘.</p>	<p>เมื่อมีจิตไม่มั่นคง ไม่รู้พระสัทธรรม มีความเลื่อมใสเลือนลอย ปัญญาย่อมไม่ บริบูรณ์. (พทุฐ) พ. ฐ. ๒๕/๒๐.</p> <p>๕. ผนทน์ จปล จิตต์ ทุรกข์ ทุนนิวารย อุขุ กโรติ เมธาวิ อสุกาโรว เตชน. คนมีปัญญาทำจิตที่ดีทรน กวัดแกว่ง รักษายาก ห้ามยากให้ตรงได้ เหมือนช่าง ศรทำลูกศรให้ตรงได้ฉะนั้น. (พทุฐ) พ. ฐ. ๒๕/๑๙.</p> <p>๖. ยถา อการํ ทุจจนนํ วุญสิ สมติวิชฺชติ เอว อภาวิต จิตต์ ราโค สมติวิชฺชติ. ฝนย่อมร่วรดเรือนที่มุงไม่ดีฉันใด ราคะย่อมร่วรดจิตที่ไม่ได้อบรมฉันนั้น. (พทุฐ) พ. ฐ. ๒๕/๑๖.</p> <p>๗. เสโล ยถา เอกฆโน วาเตน น สมิริติ เอว นินทาปัสสาสุ น สมินฺชนติ ปณฺหิตา. ภูเขาหินแท่งที่บ ไม่สั่นสะเทือนเพราะลม ฉันใด บัณฑิตย่อมไม่หวั่นไหวในนินทา และสรรเสริญฉันนั้น. (พทุฐ) พ. ฐ. ๒๕/๒๕.</p> <p>๓. รัมมวรรค คือ หมวดธรรม</p> <p>๘. ขตติยา พราหมณา เวสุสา สุททา จณฺทาลปุกกุสา อิธ ฐมมํ จริตวาน ภวนติ ติทิเว สมา. กษัตริย์ พราหมณ์ แพทย์ ศูทร จันฑาล และคนงานชั้นต่ำ ประพฤติ ธรรมในโลกนี้แล้ว ย่อมเป็นผู้เสมอกันใน สวรรค์ชั้นไตรทิพย์. (ลีสวิมฺงฺสชาติก) พ. ชา. ๒๗/๗๖/๑๗๕.</p> <p>๙. โย อิจฺเจ ทิพฺพโภคณฺจ ทิพฺพมายูํ ยสํ สุขํ ปาปานิ ปริวชฺเซตฺวา ติวิธํ ฐมฺมาจเร. ผู้ใด ปราศจากโภคะทรัพย์ อายุ ยศ สุข อันเป็นทิพย์ ผู้นั้นพึงงดเว้นบาปทั้งหลาย แล้วประพฤติสุจริตธรรม ๓ อย่าง. (ราชธิตา) พ. ชา. มหา. ๒๘/๓๐๖.</p>	<p>ในผัสสะทั้งหลาย ย่อมไม่ถูกชักนำไปในทิวฎี ทั้งหลาย. (พทุฐ) พ. ส. ๒๕/๕๐๐., พ. มหา. ๒๙/ ๒๖๔, ๒๖๗.</p> <p>๒. จิตตวรรค คือ หมวดจิต</p> <p>๕. อนนฺตสุตฺตจิตฺตสฺส อนนฺวาหตเจตฺโส ปฺญญาปายปทีนสฺส นตฺถิ ชาครโต ภาเย. ผู้มีจิตอันไม่ชุ่มด้วยราคะ มีใจอันโทสะ ไม่กระทบแล้ว มีบุญและบาปอันละได้แล้ว ตั้งอยู่ ย่อมไม่มีภัย. (พทุฐ) พ. ฐ. ๒๕/๒๐.</p> <p>๖. กุมฺภูปมํ กายมิมํ วิทิตฺวา นกรูปมํ จิตฺตมิมํ ฤเกตฺวา โยเรถ มารํ ปญฺญาเรณ ชิตฺตญฺจ รุกฺเข อนินฺเวสโน ลียา. บุคคลรู้กายนี้ที่เปรียบด้วยหม้อ ก็นั้นจิตที่ เปรียบด้วยเมืองนี้แล้ว พึงรบมารด้วยอาวุธ คือปัญญา และพึงรักษาแนวที่ชนะไว้ ไม่พึง ยับยั้งอยู่. (พทุฐ) พ. ฐ. ๒๕/๒๐.</p> <p>๗. สุทฺทสฺสํ สุนิปุณฺณํ ยตฺถ กามนิปาตินํ จิตฺตํ รุกฺเขถ เมธาวิ จิตฺตํ คฺคตฺตํ สุขาวทํ. ผู้มีปัญญา พึงรักษาจิตที่เห็นได้ยากนัก ละเอียดนัก มักตกไปในอารมณ์ที่นำใคร่ (เพราะว่า) จิตที่คุ้มครองแล้ว นำสุขมาให้. (พทุฐ) พ. ฐ. ๒๕/๑๙.</p> <p>๓. สามัคคีวรรค คือ หมวดสามัคคี</p> <p>๘. วิวาทํ ภาโยโต ทิสฺวา อวิวาทญฺจ เขมโต สมคฺคา สขิลลา โทถ เอสา พุทฺธานุสาสนี. ท่านทั้งหลายจงเห็นความวิวาทโดย ความเป็นภัย และความไม่วิวาทโดยความ ปลอดภัยแล้ว เป็นผู้พร้อมเพรียง มี ความประนีประนอมกันเถิด นี่เป็น พระพุทธานุศาสนี. (พทุฐ) พ. จริยา. ๓๓/๕๙๕.</p>
---	---	--

	<p>๑๐. นิกงุหา นิลลปา ชีรา อถทธา สุตมาหิตา เต เว ฐมเม วิฐหุตติ สุมมาสมพุทฺทเทสิเต. ผู้ไม่คดโกง ไม่พูดเพ้อ มีปรีชา ไม่หยิ่ง มีใจมั่นคงนั้นแล ย่อมมงดงามในธรรมที่ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงแล้ว.</p> <p>(พุทฺธ) อง. จตุกุก. ๒๑/๓๔., พุ. มหา. ๒๙/๑๕๑.</p>	<p>๙. สามคฺยเมว ลิกฺเขถ พุทฺเธหตํ ปัสสิตํ สามคฺยโรโต ฐมมฺภูโจ โยคกฺเขมา น ชัสติ. พึงศึกษาความสามัคคี ความสามัคคีนี้ ท่านผู้รู้ทั้งหลายสรรเสริญแล้ว ผู้ยินดีใน สามัคคี ตั้งอยู่ในธรรม ย่อมไม่คลาดจาก ธรรมอันเกษมจากโยคะ.</p> <p>(พุทฺธ) พุ. ชา. เทรส. ๒๗/๓๔๖.</p> <p>๑๐. สุขา สงฺฆสฺส สามคฺคี สมคฺคานณฺจนุคฺโคโห สมคฺครโต ฐมมฺภูโจ โยคกฺเขมา น ชัสติ. ความพร้อมเพรียงของหมู่เป็นสุข และการสนับสนุนคนผู้พร้อมเพรียงกัน ก็เป็นสุข ผู้ยินดีในคนผู้พร้อมเพรียงกัน ตั้งอยู่ใน ธรรม ย่อมไม่คลาดจากธรรมอันเกษมจาก โยคะ.</p> <p>(พุทฺธ) พุ. อิติ. ๒๕/๒๓๘.</p>
--	---	--

**ขอข่ายการเรียนการสอน
และการออกข้อสอบธรรมศึกษา**

ธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก

วิชาธรรม

ระดับอุดมศึกษาและประชาชนทั่วไป

สนามหลวงแผนกธรรม

ขอบข่ายการเรียนรู้การสอน และการออกข้อสอบธรรมศึกษา วิชาธรรม

ธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับอุดมศึกษา (ธศ ๓๑๒)	ธรรมศึกษาชั้นโท ระดับอุดมศึกษา (ธศ ๓๒๒)	ธรรมศึกษาชั้นเอก ระดับอุดมศึกษา (ธศ ๓๓๒)
<p>หมวด ๒</p> <p>๑. ธรรมมีอุปการะมาก ๒</p> <p>๒. ธรรมเป็นโลกบาล ๒</p> <p>๓. ธรรมอันทำให้งาม ๒</p> <p>๔. บุคคลหาได้ยาก ๒</p> <p>หมวด ๓</p> <p>๑. รตนะ ๓</p> <p>๒. โอวาทของพระพุทธเจ้า ๓</p> <p>๓. ทุจจิต ๓</p> <p>๔. สุจจิต ๓</p> <p>๕. อกุศลมูล ๓</p> <p>๖. กุศลมูล ๓</p> <p>๗. บุญกิริยาวัตถุ ๓</p> <p>หมวด ๔</p> <p>๑. วุฑฒิ ๔</p> <p>๒. จักร ๔</p> <p>๓. อคติ ๔</p> <p>๔. ปธาน ๔</p> <p>๕. อธิษฐานธรรม ๔</p> <p>๖. อิทธิบาท ๔</p> <p>๗. พรหมวิหาร ๔</p> <p>๘. อริยสัจ ๔</p> <p>หมวด ๕</p> <p>๑. อนันตริยกรรม ๕</p>	<p>หมวด ๒</p> <p>๑. กัมมัญฐาน ๒</p> <p>๒. กาม ๒</p> <p>๓. บุญ ๒</p> <p>๔. ปฏิสันถาร ๒</p> <p>๕. สุข ๒</p> <p>หมวด ๓</p> <p>๑. อกุศลวิตก ๓</p> <p>๒. กุศลวิตก ๓</p> <p>๓. อัคติ ๓</p> <p>๔. อธิปไตยยะ ๓</p> <p>๕. ญาณ ๓</p> <p>๖. ตัณหา ๓</p> <p>๗. ปิฎก ๓</p> <p>๘. พุทธจริยา ๓</p> <p>๙. วิภูษะ ๓</p> <p>๑๐. ลิกขา ๓</p> <p>๑๑. สามัญญลักษณะ ๓</p> <p>หมวด ๔</p> <p>๑. อปัสเสนธรรม ๔</p> <p>๒. อัมปมัญญา ๔</p> <p>๓. พระอริยบุคคล ๔</p> <p>๔. สัมปรายิกัตถประโยชน์ ๔</p> <p>๕. มรรค ๔</p>	<p>ส่วนปรมัตถปฏิบัติ</p> <p>๑. นิพพิทา ความเบื่อหน่าย</p> <p>-ปฏิบัติแห่งนิพพิทา</p> <p>-อนิจจตา ความไม่เที่ยงแห่งสังขาร</p> <p>-ทุกขตา ความเป็นทุกข์แห่งสังขาร</p> <p>-อนัตตตา ความเป็นอนัตตาแห่งสังขาร</p> <p>๒. วิราคะ ความสิ้นกำหนัด</p> <p>-ไวพจน์แห่งวิราคะ</p> <p>๓. วิมุตติ ความหลุดพ้น</p> <p>-วิมุตติ ๒</p> <p>-วิมุตติ ๕</p> <p>๔. วิสุทธิติ ความหมดจด</p> <p>-วิปัสสนาญาณ ๔</p> <p>-วิสุทธิติ ๗</p> <p>๕. สันติ ความสงบ</p> <p>-ปฏิบัติแห่งสันติ</p> <p>๖. นิพพาน</p> <p>-นิพพาน ๒</p> <p>-ปฏิบัติแห่งนิพพาน</p> <p>ส่วนสังสารวัฏฏ์</p> <p>๗. คติ ๒</p> <p>-ทุกคติ</p> <p>-สุคติ</p>

<p>๒. เวสัชชกรณธรรม ๕</p> <p>๓. ทัมมัสสวนานิสงส์ ๕</p> <p>๔. พละ ๕</p> <p>๕. ขันท์ ๕</p> <p>หมวด ๖</p> <p>๑. คารวะ ๖</p> <p>๒. สาราณียธรรม ๖</p> <p>หมวด ๗</p> <p>๑. อริยทรัพย์ ๗</p> <p>๒. สัมปปริสธรรม ๗</p> <p>หมวด ๘</p> <p>๑. โลกธรรม ๘</p> <p>๒. มรรคมืองค์ ๘</p> <p>คิหิปฏิบัติ</p> <p>๑. กรรมกิเลส ๔</p> <p>๒. ทิฏฐุทัมมิกัตถประโยชน์ ๔</p> <p>๓. มิตรปฏิรูป ๔</p> <p>๔. มิตรแท้ ๔</p> <p>๕. สังคหัตถุ ๔</p> <p>๖. ฆราวาสธรรม ๔</p> <p>๗. มิจฉาวณิชา ๕</p> <p>๘. สมบัติของอุบาสก ๕</p> <p>๙. ทิศ ๖</p> <p>๑๐. อบายมุข ๖</p>	<p>๖. ผล ๔</p> <p>หมวด ๕</p> <p>๑. อนุப்புพิกถา ๕</p> <p>๒. มัจฉริยะ ๕</p> <p>๓. มาร ๕</p> <p>๔. นิวรณ์ ๕</p> <p>๕. ขันท์ ๕</p> <p>๖. เวทนา ๕</p> <p>หมวด ๖</p> <p>๑. จริต ๖</p> <p>๒. ธรรมคุณ ๖</p> <p>หมวด ๗</p> <p>๑. อปริหานิยธรรม ๗ (สำหรับคฤหัสถ์)</p> <p>หมวด ๘</p> <p>๑. มรรคมืองค์ ๘</p> <p>หมวด ๙</p> <p>๑. พุทธคุณ ๙</p> <p>๒. สังฆคุณ ๙</p> <p>หมวด ๑๐</p> <p>๑. บารมี ๑๐</p> <p>๒. บุญกิริยาวัตถุ ๑๐</p>	<p>๘. กรรม ๑๒</p> <p>-กรรมให้ผลตามคราว ๔</p> <p>-กรรมให้ผลตามกิจ ๔</p> <p>-กรรมให้ผลตามลำดับ ๔</p> <p>๙. หัวใจสมถกัมมัฏฐาน</p> <p>-กายคตาสติ</p> <p>-เมตตา</p> <p>-พุทธานุสสติ</p> <p>-กสิณ</p> <p>-จตุธาตuvwxyzatan</p> <p>-นิวรณ์ ๕</p> <p>๑๐. สมถกัมมัฏฐาน</p> <p>-อารมณ์ของสมถกัมมัฏฐาน</p> <p>-อภินนปัจจเวกขณะ ๕</p> <p>-สติปฏิฐาน ๔</p> <p>-กสิณ ๑๐</p> <p>-อสุภะ ๑๐</p> <p>-อนุสสติ ๑๐</p> <p>-พรหมวิหาร ๔</p> <p>-อาหาเรปฏิกูลสัญญา ๑</p> <p>-จตุธาตuvwxyzatan ๑</p> <p>-อรูปร ๔</p> <p>-จริต ๖</p> <p>๑๑. พุทธคุณกถา</p> <p>-พุทธคุณ ๙</p> <p>๑๒. วิปัสสนากัมมัฏฐาน</p> <p>-ธรรมเป็นอารมณ์ของวิปัสสนา</p> <p>-ธรรมที่เป็นเหตุเกิดขึ้น ตั้งอยู่ แห่งวิปัสสนา</p> <p>-ธรรมที่เป็นตัววิปัสสนา</p> <p>-ลักษณะ กิจ ผล และเหตุ ของวิปัสสนา</p> <p>-วิปัสสนูปกิเลส ๑๐</p>
---	---	--

ขอข่ายการเรียนการสอน
และการออกข้อสอบธรรมศึกษา

ธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก

วิชาพุทธประวัติ
ระดับอุดมศึกษาและประชาชนทั่วไป

สนามหลวงแผนกธรรม

ขอบข่ายการเรียนรู้การสอน และการออกข้อสอบธรรมศึกษา วิชาพุทธประวัติ

ธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับอุดมศึกษา (๖๓ ๓๑๓)	ธรรมศึกษาชั้นโท ระดับอุดมศึกษา (๖๓ ๓๒๓)	ธรรมศึกษาชั้นเอก ระดับอุดมศึกษา (๖๓ ๓๓๓)
<p>ปริเฉทที่ ๑</p> <p>- ชมพูทวีปและประชาชน</p> <p>- วรรณะ ๔</p> <p>ปริเฉทที่ ๒</p> <p>- ลักกชนบทและศากยวงศ์</p> <p>- ลำดับศากยวงศ์</p> <p>ปริเฉทที่ ๓</p> <p>- ประสูติ</p> <p>- อสิตดาบสเข้าเฝ้าและพยากรณ์</p> <p>- ทรงเจริญอานาปานสติ</p> <p>- ทรงอภิเษกสมรส</p> <p>ปริเฉทที่ ๔</p> <p>- เสด็จออกบวช</p> <p>ปริเฉทที่ ๕</p> <p>- ตรัสรู้</p> <p>- ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา</p> <p>- ทรงเลิกบำเพ็ญทุกรกิริยา</p> <p>- ทรงบำเพ็ญเพียรทางจิต</p> <p>- ทรงผจญมาร</p> <p>ปริเฉทที่ ๖</p> <p>- เสวยวิมุตติสุข</p> <p>- ทรงพิจารณาสัตว์โลกเปรียบ ด้วยดอกบัว</p> <p>- แสดงปฐมเทศนา</p>	<p>๑. พระอัญญาโกณฑัญญะ</p> <p>๒. พระอุรุเวลกัสสปะ</p> <p>๓. พระสารีบุตร</p> <p>๔. พระโมคคัลลานะ</p> <p>๕. พระมหากัสสปะ</p> <p>๖. พระมหากัจจายนะ</p> <p>๗. พระอานนท์</p> <p>๘. พระอุบาลี</p> <p>๙. พระสิวลี</p> <p>๑๐. พระราหุล</p> <p>๑๑. พระมหาปชาบดีโคตมีเถรี</p> <p>๑๒. พระเขมาเถรี</p> <p>๑๓. พระอุบลวรรณาเถรี</p> <p>๑๔. พระปฏาจาราเถรี</p> <p>๑๕. พระกีสาคโคตมีเถรี</p> <p>๑๖. บัณฑิตสามเณร</p> <p>๑๗. ลังกิจจสามเณร</p> <p>๑๘. สุขสามเณร</p> <p>๑๙. วนวาสีตีสสามเณร</p> <p>๒๐. สุนสามเณร</p> <p>๒๑. อนาถบิณฑิกเศรษฐี</p> <p>๒๒. จิตตคฤหบดี</p> <p>๒๓. ทัมมิกอุบาสก</p> <p>๒๔. วิสาขมหาอุบาสก</p>	<p>ปริเฉทที่ ๑ ชาติกถา</p> <p>- จุติลงสู่พระครรภ์</p> <p>- ประวัติชมพูทวีปและประชาชน</p> <p>- ความเชื่อของคนในยุคนั้น</p> <p>- การสร้างเมืองกบิลพัสดุ์และ ตั้งศากยวงศ์</p> <p>- ลำดับพระวงศ์</p> <p>- พระมารดาทรงพระสุบินนิมิต</p> <p>- พระโพธิสัตว์ประสูติ</p> <p>- มหาปุริสลักษณะ ๓๒</p> <p>- อนุพยัญชนะ ๘๐</p> <p>- อาสภิวาจา ดำรัสอย่างอาจหาญ</p> <p>- สหชาติ สิ่งที่อยู่ดีในวันเดียวกัน กับพระโพธิสัตว์</p> <p>- ขนานพระนาม</p> <p>- พรหมณ์ ๘ คน ทำนาย พระลักษณะ</p> <p>- พระนางสิริมหามายาทิวศต</p> <p>- พระราชพิธีวัปปมงคล</p> <p>- ทรงอภิเษกสมรส</p> <p>ปริเฉทที่ ๒ บรรพชา</p> <p>- ประพาสูทยาน</p> <p>- ราหุลประสูติ</p> <p>- กีสาคโคตมีนมโหม</p>

<p>-แสดงอนัตตลักษณะสูตร</p> <p>ปริเฉทที่ ๗</p> <p>-ทรงส่งสาวกไปประกาศ พระศาสนา</p> <p>-โปรดยสกุลบุตร</p> <p>-โปรดชฎิล ๓ พี่น้อง</p> <p>-แสดงอาทิตตปริยายสูตร</p> <p>ปริเฉทที่ ๘</p> <p>-เสด็จเมืองราชคฤห์ แคว้นมคธ</p> <p>-ทรงรับพระอุทยานเวฬุวัน เป็นสังฆาวาส</p> <p>-ทรงได้พระอัครสาวก</p> <p>ปริเฉทที่ ๙</p> <p>-ทรงบำเพ็ญพุทธกิจในแคว้นมคธ</p> <p>-ประทานอุปสมบทแก่ พระมหากัสสปะ</p> <p>-มหาสันนิบาตแห่งพระสาวก</p> <p>-ทรงอนุญาตเสนาสนะ</p> <p>-ทรงมอบให้สังฆเป็นใหญ่ ในกิจพระศาสนา</p> <p>-ทรงแสดงทิศ ๖ โปรด สังคาลกมาณพ</p> <p>-ทรงแสดงเทวตาพลี</p> <p>ปริเฉทที่ ๑๐</p> <p>-เสด็จแคว้นสักกะ</p> <p>-เสด็จเมืองกบิลพัสดุ์ชาติภูมิ</p> <p>-โปรดพระพุทธบิดา</p> <p>-นันทกุมารออกบวช</p> <p>-ราहुลบรรพชา</p> <p>ปริเฉทที่ ๑๑</p> <p>-เสด็จแคว้นโกศล</p>	<p>๒๕. มัลลิกาเทวี</p> <p>ศาสนพิธี</p> <p>บทนำ</p> <p>-ศาสนพิธี</p> <p>-องค์ประกอบของศาสนา</p> <p>-ประโยชน์ของศาสนพิธี</p> <p>บทที่ ๑ พิธีบำเพ็ญกุศลในทาง พระพุทธศาสนา</p> <p>-วันเข้าพรรษา</p> <p>-พิธีบำเพ็ญพระราชกุศลวัน เข้าพรรษา</p> <p>-ความเป็นมาของวันเข้าพรรษา</p> <p>-ประโยชน์ของวันเข้าพรรษา</p> <p>-วันออกพรรษา</p> <p>-ความเป็นมาของการปวารณา</p> <p>-ประโยชน์ของวันออกพรรษา</p> <p>-วันเทโวโรหณะ</p> <p>-ความเป็นมาของวันเทโวโรหณะ</p> <p>-การจัดพิธีตักบาตรเทโวโรหณะ</p> <p>-วันธรรมสวนะ</p> <p>-ความเป็นมาของวันธรรมสวนะ</p> <p>-ประโยชน์ของวันธรรมสวนะ</p> <p>บทที่ ๒ พิธีเจริญพระพุทธมนต์</p> <p>-ความเป็นมาของพิธีเจริญ พระพุทธมนต์</p> <p>-อานิสงส์ของการเจริญ พระพุทธมนต์</p> <p>-พิธีเจริญพระพุทธมนต์</p> <p>-ตัวอย่างการเจริญพระพุทธมนต์</p> <p>-พิธีมงคลสมรส</p>	<p>-มูลเหตุให้เสด็จออกบรรพชา</p> <p>-เสด็จห้องพระนางพิมพา</p> <p>-เสด็จออกมหาภิเนษกรรมณี</p> <p>-ทรงทดลองปฏิบัติตามลัทธิต่างๆ</p> <p>-อุปมา ๓ ข้อ</p> <p>-ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา ๓ วาระ</p> <p>-บัญญัติศีลออกบวชตาม</p> <p>-นางสุชาดาถวายข้าวมธุปายาส</p> <p>-พระสุบินนิมิต</p> <p>-ทรงลอยถาด</p> <p>-เสด็จสู่ต้นพระศรีมหาโพธิ์</p> <p>-ทรงผจญวสวัตตีมาร</p> <p>-บำเพ็ญเพียรทางใจและได้ตรัสรู้</p> <p>ปริเฉทที่ ๓ สัตตมหาสถาน</p> <p>-เสวยวิมุตติสุข</p> <p>-สัทัมบดีพรหมอาราธนา</p> <p>ปริเฉทที่ ๔ ประกาศพระศาสนา</p> <p>-เสด็จโปรดฤๅษีปัญจวัคคีย์</p> <p>-ทรงแสดงปฐมเทศนา</p> <p>-โกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรม</p> <p>-ทรงประทานการบวชด้วยวิธี เอหิภิกขุอุปสัมปทา</p> <p>-ทรงแสดงอนัตตลักษณะสูตร</p> <p>-โปรดยสกุลบุตร</p> <p>-ปฐมอุบาสกอุบาสิกาใน พระพุทธศาสนา</p> <p>-สหายพระยส ๕๔ คน ออกบวช</p> <p>-ส่งสาวก ๖๐ องค์ไปประกาศ พระศาสนา</p> <p>-ประทานอุปสมบทแก่ภิกษุวัคคีย์</p> <p>-โปรดชฎิล ๓ พี่น้อง และบริวาร</p>
---	--	--

<p>ปริเฉทที่ ๑๒</p> <ul style="list-style-type: none"> -อนุสนธิ -ทรงปรองอายุสังขาร เสด็จบ้านเวฬุคาม -เหตุทำให้เกิดแผ่นดินไหว ๘ ประการ -ประทานโอวาทแก่ภิกษุสงฆ์ เสด็จป่ามทวัน -เสด็จโมคคณคร -นายจุนทะถวายปัจฉิมบิณฑบาต เสด็จเมืองปาวา -ทรงพระประชวร เสด็จเมืองกุสินารา -ผิวกายพระตถาคตผ่องใสยิ่งใน ๒ กาล -บิณฑบาตทาน ๒ คราวมีผลเสมอกัน -บรรทมอนุฐานไสยา -ทรงปรารภสักการบูชา -ประทานโอกาสให้เทวดาเข้าเฝ้า -ทรงแสดงสังเขปนิยสถาน ๔ ตำบล -อาการอันภิกษุทั้งหลายพึงปฏิบัติต่อสตรี -วิธีปฏิบัติในพุทธสรีระ -อุปรหบุคคล ๔ -ประทานโอวาทแก่พระอานนท์ -ตรัสสรรเสริญพระอานนท์ -ตรัสถึงเมืองกุสินารา -ตรัสสั่งให้แจ้งข่าวบริณีพพาน แก่มัลลกะษัตริย์ 	<ul style="list-style-type: none"> -พิธีทำบุญอายุ -พิธีทำบุญต่ออนาม <p>บทที่ ๓ พิธีสวดพระพุทธรมณฑ์</p> <ul style="list-style-type: none"> -ตัวอย่างงานสวดพระพุทธรมณฑ์ -พิธีสวดพระอภิธรรมศพ -พิธีบำเพ็ญกุศล ๗ วัน ๕๐ วัน ๑๐๐ วัน -พิธีสวดมาติกาบังสุกุล -พิธีสวดแจง -พิธีทำบุญฉลองอัฐิ <p>บทที่ ๔ เทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา</p> <ul style="list-style-type: none"> -พิธีลอยกระทงตามประทีป -คติความเชื่อทางพระพุทธศาสนา -ความเป็นมาของพิธีลอยกระทงตามประทีป -พิธีถวายผ้าป่า -ประเภทของผ้าป่า -คำถวายผ้าป่า -พิธีถวายผ้ากฐิน -ความหมายของกฐิน -ความเป็นมาของกฐิน -ประเภทของกฐินในประเทศไทย -คำถวายผ้ากฐิน <p>บทที่ ๕ ประเพณีสำคัญทางพระพุทธศาสนา</p> <ul style="list-style-type: none"> -พิธีบรรพชาสามเณร -ความเป็นมาของการบรรพชาในประเทศไทย -การเตรียมบรรพชาสามเณร -สิ่งที่ต้องจัดเตรียมในพิธี 	<ul style="list-style-type: none"> -ทรงแสดงอาทิตตปริยายสูตร -โปรดพระเจ้าพิมพิสาร -ทรงรับสวนเวฬุวันเป็นอารามสงฆ์ <p>ปริเฉทที่ ๕ ทรงบำเพ็ญพุททธิกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> -พระอัครสาวกทั้งสอง -พระสารีบุตร -พระโมคคัลลานะ <p>ปริเฉทที่ ๖ ศิษย์พราหมณ์พาวรี ๑๖ คน</p> <ul style="list-style-type: none"> -ปัญหาวชิตตมาณพ -ปัญหาคิสสเมตเตยยมาณพ -ปัญหายุทธกมาณพ -ปัญหามेतตคฺมาณพ -ปัญหาคโธตคฺมาณพ -ปัญหายุปลิวมาณพ -ปัญหานันทมาณพ -ปัญหามหกมาณพ -ปัญหาคโตเทยยมาณพ -ปัญหาคปปมาณพ -ปัญหาคชคฺณณิมาณพ -ปัญหาคัทราฐมาณพ -ปัญหาคุทยมาณพ -ปัญหาคโปสาลมาณพ -ปัญหาคโมฆราชมาณพ -ปัญหาคปิงคิยมาณพ -มาณพ ๑๖ คน ทูลขออุปสมบท <p>ปริเฉทที่ ๗ ประทานการบวชด้วยวิธีจตุตถกรรมวาจา</p> <ul style="list-style-type: none"> -ประวัติพระราชา -การบวชด้วยวิธีจตุตถกรรมวาจาครั้งแรก
--	---	---

<p>-โปรดสุภัททปริพาชก</p> <p>-ประทานโอวาทแก่ภิกษุสงฆ์</p> <p>-ประทานโอกาสให้ภิกษุสงฆ์ ถามข้อสงสัย</p> <p>-ปัจฉิมโอวาท</p> <p>-ปรินิพพาน</p> <p>ปริเฉทที่ ๑๓</p> <p>-ถวายพระเพลิงพระพุทธรูปสี่ระ</p> <p>-แจกพระบรมสารีริกธาตุ</p> <p>-สุนทรพจน์ของโศภนพราหมณ์</p> <p>-สาระสำคัญในการเสด็จ ปรินิพพานที่เมืองกุสินารา</p> <p>-ประเภทแห่งสัมมาสัมพุทธานุเจตีย์</p> <p>-สังเวชนียสถาน ๔</p> <p>ศาสนพิธี</p> <p>-อารัมภบท</p> <p>-พิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ</p> <p>-ความเป็นมาของพิธีแสดงตน เป็นพุทธมามกะ</p> <p>-ระเบียบพิธีการแสดงตนเป็น พุทธมามกะ</p> <p>-พิธีบำเพ็ญกุศลในวันสำคัญ ทางพระพุทธศาสนา</p> <p>-วันมาฆบูชา</p> <p>-ความเป็นมาของวันมาฆบูชา</p> <p>-การเตรียมตัวก่อนเข้าร่วม พิธีเวียนเทียน</p> <p>-การเวียนเทียนในวันมาฆบูชา</p> <p>-คำบูชาวันมาฆบูชา</p> <p>-วันวิสาขบูชา</p>	<p>บรรพชาสามเณร</p> <p>-ระเบียบพิธีบรรพชาสามเณร</p> <p>-พิธีอุปสมบทเป็นพระภิกษุ</p> <p>-สิ่งที่ต้องจัดเตรียมในพิธี อุปสมบท</p> <p>-การเวียนนาครอบอุโบสถ</p> <p>-การอุปสมบท</p> <p>-พิธีฉลองพระบวชใหม่</p> <p>-ประโยชน์ของการบวช</p>	<p>-โปรดพระปุลณมัทธานีบุตร</p> <p>ปริเฉทที่ ๘ เสด็จเมืองกบิลพัสดุ์- เจ้าศากยะออกบวช</p> <p>-แสดงธรรมโปรดพุทธบิดา</p> <p>-นันทกุมารออกบวช</p> <p>-รับสั่งให้บวชราหุลกุมาร เป็นสามเณร</p> <p>-พระเจ้าสุทโธทนะขอพรการบวช กุลบุตร</p> <p>-พระพุทธบิดาทรงประจวร และบรรลุประอรหันต์</p> <p>-ถวายพระเพลิงพระบรมศพ</p> <p>-อนาถบิณฑิกสร้างวัดถวาย</p> <p>-มูลเหตุที่พระอนุรุทธะออกบวช</p> <p>-พระเทวทัตทำอนันตริยกรรม</p> <p>-ทรงแสดงมหาปุริสวัตก ๘ ข้อ</p> <p>-พระอนุรุทธะสรรเสริญ สติปัญญา ๔</p> <p>-พระอานนท์ทูลขอพร ๘ ประการ</p> <p>ปริเฉทที่ ๙ โปรดพระพุทธรูปรดา</p> <p>-ทรงแสดงยมกปาฏิหาริย์</p> <p>-เสด็จจำพรรษาในดาวดึงส์ โปรดพระพุทธรูปรดา</p> <p>-เสด็จลงจากดาวดึงส์</p> <p>-รับผ้าคู่ของพระนางโคตมี</p> <p>ปริเฉทที่ ๑๐ โปรดพระสาวก</p> <p>-โปรดพระโสณโกฬิวิสะ</p> <p>-โปรดพระรัฏฐุปาละ</p> <p>-พระรัฏฐุปาละแสดงธรรมเทศ ๔ ประการ</p>
--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> -ความเป็นมาของวันวิสาขบูชา -การเวียนเทียนในวันวิสาขบูชา -วันวิสาขบูชาได้รับการรับรองให้เป็นวันสำคัญสากลของโลก -การจัดพิธีวิสาขบูชาของชาวพุทธนานาชาติ -คำบูชาวันวิสาขบูชา -วันอัฐมีบูชา -ความเป็นมาของวันอัฐมีบูชา -การจัดพิธีอัฐมีบูชา -คำบูชาวันอัฐมีบูชา -วันอาสาฬหบูชา -ความสำคัญของวันอาสาฬหบูชา -ความเป็นมาของวันอาสาฬหบูชา -พระราชพิธีในวันอาสาฬหบูชา -คำบูชาวันอาสาฬหบูชา -พิธีทำบุญถวายภัตตาหาร -ความเป็นมาของพิธีทำบุญถวายภัตตาหาร -การเตรียมการในพิธีทำบุญ -การบูชาข้าวพระพุทธรูป -คำบูชาข้าวพระพุทธรูป -คำลาข้าวพระพุทธรูป -พิธีถวายทาน -พิธีถวายสังฆทาน -การเตรียมการและลำดับพิธี -คำถวายสังฆทานทั่วไป -พิธีแสดงความเคารพพระรัตนตรัย -การประนมมือ -วิธีปฏิบัติ -การไหว้ 		<p>ปริเฉทที่ ๑๑ เสด็จดับขันธ</p> <p>ปรีนิพพาน</p> <ul style="list-style-type: none"> -ทรงปรารภธรรม -ทรงทำนิมิตโองาส -ปลงอายุสังขาร -บิณฑบาตครั้งสุดท้าย -ทรงรับผ้าสังคิรวรรณ -ผลแห่งบิณฑบาตทาน -ทรงปรารภสักการบูชา -สังเวชนียสถาน ๔ ตำบล -โปรดสุภทัตปริพาชก -โปรดให้ลงพรหมทัณฑ์ -ประทานปัจฉิมโอวาท -พระบรมศพไม่เคลื่อนที่ -พระนางมัลลิกาถวายสักการะ -ถวายพระเพลิงไม่ติด -แจกพระบรมสารีริกธาตุ -พระเขี้ยวแก้วประดิษฐานอยู่ในเทวโลก -อันตรธาน ๕ -ลำดับพรรษายุคกาล <p>ปริเฉทที่ ๑๒ ภิกษุณี</p> <ul style="list-style-type: none"> -พระนางมหาปชาบดีโคตมี ปลุมนสาวิกา -ทรงอนุญาตครุธรรมปฏิบัติคณฑอุปสัมปทา -ทรงแสดงเหตุที่ไม่ยอมให้สตรีบวช -พระนางพิมพาออกบวช
--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> -วิธีปฏิบัติ -การกราบ -วิธีกราบแบบชาย -วิธีกราบแบบหญิง -คำบูชาพระรัตนตรัย -คำกราบนมัสการพระรัตนตรัย -คำอาราธนาศีล ๕ -สรณคมน์และศีล ๕ -คำอาราธนาพระปริตร -คำอาราธนาธรรม -วิธีประเคนของถวายพระ -การประเคนที่ถูกต้อง -วิธีกรวดน้ำ 		
--	--	--

**ขอข่ายการเรียนการสอน
และการออกข้อสอบธรรมศึกษา**

ธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก

วิชาวินัย

(เบญจศีล-เบญจธรรม, อุโบสถศีล, กรรมบถ)

ระดับอุดมศึกษาและประชาชนทั่วไป

สนามหลวงแผนกธรรม

**ขอบข่ายการเรียนรู้การสอน และการออกข้อสอบธรรมศึกษา
วิชาวินัย (เบญจศีล-เบญจธรรม, อุโบสถศีล, กรรมบถ)**

ธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับอุดมศึกษา (รศ ๓๑๔)	ธรรมศึกษาชั้นโท ระดับอุดมศึกษา (รศ ๓๒๔)	ธรรมศึกษาชั้นเอก ระดับอุดมศึกษา (รศ ๓๓๔)
<p>บทที่ ๑ ว่าด้วยวินัย</p> <p>๑. ระเบียบวินัย</p> <p>๒. ศีลเป็นแม่บทของวินัย</p> <p>๓. ความหมายของศีล</p> <p>๔. ศีลคือการรักษาปกติของมนุษย์</p> <p>๕. ความมุ่งหมายในการรักษาศีล</p> <p>บทที่ ๒ ว่าด้วยเบญจศีล</p> <p>๑. เบญจศีล ๕ ลิกขาบท</p> <p>๒. อธิบายเบญจศีล ๕ ลิกขาบท</p> <p> ข้อที่ ๑ เว้นการฆ่าสัตว์</p> <p> ข้อที่ ๒ เว้นการลักทรัพย์</p> <p> ข้อที่ ๓ เว้นการประพฤตินิन्दในกาม</p> <p> ข้อที่ ๔ เว้นการพูดเท็จ</p> <p> ข้อที่ ๕ เว้นการดื่มสุราเมรัย</p> <p>บทที่ ๓ ว่าด้วยวิรัติ</p> <p>๑. สัมปัตตวิรัติ</p> <p>๒. สมาทานวิรัติ</p> <p>๓. สมุจเฉทวิรัติ</p> <p>บทที่ ๔ ว่าด้วยเบญจธรรม</p> <p>๑. ความสำคัญของเบญจธรรม</p> <p>๒. อธิบายเบญจธรรม ๕</p> <p> ข้อที่ ๑ เมตตากับกรุณา</p>	<p>บทที่ ๑ ว่าด้วยอุโบสถ</p> <p>๑. ความหมายของอุโบสถ</p> <p>๒. ความเป็นมาของอุโบสถ</p> <p>๓. ความมุ่งหมายในการรักษาอุโบสถ</p> <p>๔. อุโบสถ ๓ ประเภท</p> <p> - ปกติอุโบสถ</p> <p> - ปฏิชาครอุโบสถ</p> <p> - ปาฏิหาริย์อุโบสถ</p> <p>บทที่ ๒ ว่าด้วยอุโบสถศีล</p> <p>๑. องค์ประกอบของอุโบสถศีล</p> <p> - พระรัตนตรัย</p> <p> - การเข้าถึงพระรัตนตรัย</p> <p> - อุโบสถศีล ๘ ลิกขาบท</p> <p>๒. อธิบายอุโบสถศีล ๘ ลิกขาบท</p> <p>๓. ข้อควรเว้นขณะรักษาอุโบสถ</p> <p>๔. ข้อควรปฏิบัติขณะรักษาอุโบสถ</p> <p>บทที่ ๓ ว่าด้วยการรักษาอุโบสถ</p> <p>๑. ระเบียบพิธี</p> <p>๒. คำประกาศองค์อุโบสถ</p> <p>๓. คำขออุโบสถศีล</p> <p>บทที่ ๔ ว่าด้วยอานิสงส์ของอุโบสถ</p> <p>๑. โคपालกอุโบสถ</p>	<p>บทที่ ๑ ว่าด้วยกรรมบถ</p> <p>๑. ความหมายของกรรมบถ</p> <p>๒. กรรมบถ ๒ อย่าง</p> <p>๓. กรรมบถ ๒ อย่างให้ผลต่างกัน</p> <p>บทที่ ๒ ว่าด้วยอกุศลกรรมบถ</p> <p>๑. ความหมายของอกุศลกรรมบถ</p> <p>๒. อกุศลกรรมบถ ๑๐</p> <p>๓. จำแนกอกุศลกรรมบถโดยกรรม ๓</p> <p>๔. อธิบายอกุศลกรรมบถ ๑๐</p> <p> - กายกรรม ๓</p> <p> - วจีกรรม ๔</p> <p> - มโนกรรม ๓</p> <p>๕. หลักวินิจฉัยอกุศลกรรมบถ ๑๐</p> <p>๖. การให้ผลของอกุศลกรรมบถ ๑๐</p> <p>บทที่ ๓ ว่าด้วยกุศลกรรมบถ</p> <p>๑. ความหมายของกุศลกรรมบถ</p> <p>๒. กุศลกรรมบถมีชื่อเรียกหลายอย่าง</p> <p>๓. กุศลกรรมบถจัดเข้าในศีลสิกขา</p> <p>๔. กุศลกรรมบถ ๑๐</p> <p>๕. จำแนกกุศลกรรมบถโดยกรรม ๓</p> <p>๖. อธิบายกุศลกรรมบถ ๑๐</p>

<p>ข้อที่ ๒ การเลี้ยงชีวิตในทางที่ชอบ</p> <p>ข้อที่ ๓ ความสำรวมในกาม</p> <p>ข้อที่ ๔ ความมีสัตย์</p> <p>ข้อที่ ๕ ความมีสติรอบคอบ</p>	<p>๒. นิคัณฐอุโบสถ</p> <p>๓. อริยอุโบสถ</p>	<p>- กายกรรม ๓</p> <p>- วจีกรรม ๔</p> <p>- มโนกรรม ๓</p> <p>๗. การให้ผลของกุศลกรรมบถ ๑๐</p>
--	---	---

สำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑